



D.D. Johannis Aepini In evangelium ascensionis Domini enarratio. : in qua tractatur I. De officio episcoporum, & de doctrina in Ecclesia proponenda. II. De autoritate & potestate ministrorum Christi. III. An ministri Ecclesiae sint inauthorati hominum serui. IIII. An delectus & ordo in ministerijs Ecclesiae haberi poßit. V. De baptismo. Unde baptismi efficacia. An sit ad salutem necessarius. Quam impie? infantibus negetur. VI. An infantes baptizati propria vel aliena fide iustificentur. VII. An omnes infantes non baptizati sine discrimine damnentur. Et nonnulli alij loci non inutiles.

<https://hdl.handle.net/1874/406951>

97c

3

D. D. IOHANNIS
AEPINI IN EVANGELIVM AS-
CENSIONIS DOMINI ENARRATIO,
IN QVA TRACTATVR

- I. De officio Episcoporum, & de doctrina in Ecclesia proponenda.
II. De auctoritate & potestate ministrorum CHRISTI.
III. An ministri Ecclesie sint inauthorati hominum serui.
IIII. An delectus & ordo in ministerijs Ecclesie haberi possit.
V. De Baptismo. Vnde Baptismi efficacia. An sit ad salutem necessarius.
 Quam impiè infantibus negetur.
VI. An infantes baptizati propria uel aliena fide iustificentur.
VII. An omnes infantes non baptizati sine discrimine damnentur.

Et nonnulli alij loci non inutiles.

FRANCOFVRTI EX OFFICINA
Petri Brubacchij. Anno Domini M. D. XLVI

D. JOHANNIS

IN VANGELII M. AS.
CHRONICIS DOMINI, EMERITIS
IN QVA TRACTATVS

De ...
De ...

De ...
De ...
De ...
De ...

De ...

FRANCORVTI EX OFFICINA
Lithographiae Auctoris M. XLVI

EXIMIAE VENE

RATIONIS, PIETATIS AC DOCTRINAE
VIRIS AC DOMINIS, DOMINO M. FREDERICO HENNIN
ges Superintendenti Luneburgensi uigilantissimo,
& reliquis eiusdem Ecclesiae fidelibus diuinorum
mysteriorum œconomis, Dominis ac fratri-
bus suis in Christo dilectis & obseruan-
dis, Iohan. Freder. Pomeranus S.



NTE annos aliquot cum Annotationes
incomparabilis uiri D. Philippi Melan-
nis, præceptoris mei summa cum obseruã
tia ac pietate in perpetuum colendi, in Eu-
angelia Dominicalia nondum exiissent in
manus hominum, quidam ministri Eccle-
siae nostrae, uiri pij ac diligentes, rogauerunt D. D. Ioannem
AEpinum Superintendentem nostrum & Lectorem Pri-
marium, ut ad utilitatem Ecclesiae nostrae conscriberet ali-
quid in Euãgelia & Epistolas, quæ usitato more diebus Do-
minicis explicantur, eaq; in certos locos & sententias, quas
inoffense sequerentur, contraheret, ut in omnibus Ecclesiis
urbis nostrae consensus aliquis in docendo seruaretur, ne in
illis locis, qui uarios sensus admittunt, notabiliter uariare-
tur cum aliquo offendiculo vulgi, in quo, ut Cicero ait, non
consilium, non ratio, non discrimen, non diligentia est, & ut
ij, qui uel non satis exercitati, uel ad inueniendum idonea &
apposita tardi, uel in disponendo non satis felices essent, hinc
haberent, quibus tanq; præformatis uti possent, utq; res bo-
nas, utiles ac necessarias, bono & didactico ordine feliciter,
& cum magno fructu, populum docerent. Et si autem oc-

EPISTOLA

cupatissimus est semper (nam præter conciones & lectio-
 nes publicas, nullus ferè est dies, quo non habeat suos inter-
 pellatores, consilium quo singulari ualet, ex ipso petentes)
 tamen quæ est mirifica ipsius ad præuehendam Christi glori-
 am sedulitas, cum id Ecclesiæ nostræ non parum utilitatis al-
 laturum uideretur, recepit se ipsis tam sedulo id petentibus.
 Sed cum studijs suis & alijs occupationibus uarijs tantum
 temporis decidere non posset, ut ea quæ erat in Euangelia
 conscripturus, etiam publicè dictaret, cumq; ego sub idem
 tempus ad munus secundæ Lecturæ, ut uocant, accitus, in sa-
 cris prælegere quidem cœpisssem, sed pro ratione functionis
 meæ, non tam multis, quibus alijs, concionum publicarũ
 laboribus, tum essem grauatus, studio benemerendi de ho-
 nis illis uiris & tota Ecclesia nostra, ultrò eum dictandi labo-
 rem in me suscepit. Et hæcenus quidem non nisi Euangelio-
 rum Hyemalium, quæ uocant, & paucorum Aestiuatum e-
 narrationẽ absolui. Nam singulari in ijs explicandis diligen-
 tia usus est, nec quicquid quod doctrinam aliquã utilem con-
 tinet, studio omisit, sic ut quædam etiam consecretur quæ mi-
 nuta quidem uidentur, sed suum tamen usum suo loco habe-
 re possint. Ac præter dispositionem, præter Scopum, præ-
 terq; locos præcipuos & maximè illustres, ex ipsis Euange-
 liorum uerbis eruit non sine iudicio nec citra laborem ali-
 quem sententias utilem aliquam doctrinam complectetes,
 easq; non paucas: & cuilibet Sententiæ suam annexit Af-
 fertionem, in qua singula diligenter explicantur, quæ admo-
 nitione & explicatione opus habent, & in illis ipsis Afserio-
 nibus multos etiam Locos Communes singulari industria
 tractauit. Cum uerò ea diligentia hæcenus sit usus, cumq;
 id opus intra breue tempus absolui non possit, non parum
 consuleretur Ecclesiæ, si pars illa Enarrationis eorum Euan-
 geliorum

gellorum quæ per Hyemem tractantur, interim publicata
 fuisset. Sed hæcenus id ab eo impetrare non potui. Causa
 tur se suæ tantum Ecclesiæ ista scripsisse, nec eam esse dicti-
 onis suæ elegantiam ac nitorem, ut huius seculi iudicijs tam
 emunctis, tam varijs & sepe malignis exponi debeat, & ne-
 scio quæ alia. Cùm itaq; hîc passus essem repulsam, magna
 contentione uix obtinui, ut uel huius & aliarum aliquot E-
 narrationum in quibus Loci communes tractati sunt, æden-
 di potestatem mihi faceret. Hanc autem Enarrationem di-
 gnam duxi, quæ toti Ecclesiæ communis fieret, q̄ præter lu-
 culentam ipsius Euangelij explicationem, contineat multos
 insignes locos diligenter & exactè tractatos. Inter alia agi-
 tur de Officio Episcoporum & de doctrina in Ecclesia pro-
 ponenda, deq; ministrorum Christi in Ecclesia autoritate
 & potestate. Item an Magistratus uel illi qui ministris Chri-
 sti ex publico Ecclesiæ ærario stipendia numerant, tantum iu-
 ris in ipsos habeant quantum in sua mancipia. Nam non per-
 suaserunt sibi tantum hoc multi, sed gloriari etiam non ue-
 rentur, quo iure & ore nescio. Tractantur etiam diligenter
 hîc omnia ferè quæ ad Baptismum attinent, quid sit, quæ &
 unde sit eius uirtus, q̄ impiè negetur infantibus. Item an in-
 fantes propria uel aliena fide iustificentur, ubi ante puberta-
 tis annos lucis huius usura priuantur. Agitur etiam hîc de
 infantibus non baptizatis. Sunt enim quidam in ea senten-
 tia, ut putent etiam piorum parentum infantes non baptiza-
 tos damnari, & æternæ uitæ gloriæq; cœlestis consortio pri-
 uari, etiam ubi intra obstetricum manus, & citra parentum
 incuriam, & culpam ullam, animulas ante efflauerunt q̄ ba-
 ptismo initiari potuerunt. Sed an satis solida suæ sententiæ fir-
 mamenta habeant, ex hac enarratione conspici poterit. Pro-
 pter hos & alios aliquot locos diligenter hîc tractatos, dig-
 nam iudicaui hanc enarrationem quæ extaret.

EPISTOLA

Cum uero mihi adendi potestas facta sit, addere etiam hanc praefationem uolui, ut rationem consilij nostri de aedificandis alijs, tum ab Ecclesiae ministris, quos exactam de his noticiam & iudicium bene informatum habere oportet, & ne exiguitate iudicaretur hoc quicquid est scripti, uolui id uestris nominibus, uiri uenerandi & optimi, & Ecclesiae celeberrimae urbis uestrae splendore ornatum emptori commenda. Potest etiam haec ipsa inscriptio publicum esse testimonium, nobis nihil tam esse in uotis, quam ut in docendo pia concordia, ac iudiciorum conformitas, summusque consensus seruetur.

Testamur etiam hoc ipso nos aliarum Ecclesiarum & omnium piorum atque eruditorum iudicia non defugere ac reformidare. Et quamuis non dubitemus, nos in doctrina cum uestra et omnibus Ecclesijs, in quibus pura Euangelij doctrina proponitur, consentire, tamen adeo non praesertim in sententia nostra persistemus, ut meliora nos docenti summam gratiam simus habituri.

Et cum tu M. Frederice, uir optime, eximia pietate ac uirtute praeditus, omnibus humanitatis officijs meis professus, cumque & alij σὺν ἐμοί in ea Ecclesia, cuius tibi potissima cura demandata est, mei amantes sint ac studiosi, uolui meae etiam erga uos obseruantiae & amoris uicissimum testimonium aliquod extare. Verum cum sterilis & aridus testimonium ingenio mei agellus, nihil tale parere possit, quod uestris dignitatibus dignum & honorificum sit, quod uestrae dedicationem, & hoc donum de alieno, mei erga uos animi monumentum publicum & sempiternum esse. Ac rogo ut hanc meam uoluntatem & studium erga uos & Ecclesiam uestram propensissimum, pro humanitate & candore uestro boni consulatis: & ut me, & totam Ecclesiam nostram,

N V N C V P A T O R I A .

noſtram (quæ à dextris & ſiniftris à Satana oppugnatur)
Deo pijs precibus ueſtris commendetis. CHRISTVS
IEſVS ueſtram quoq; Eccleſiam ab inſidijs inſidioſiſſimi
& ⁱⁿuillius hoſtis CHRISTI tutam, uoſq; & omnia
Eccleſiæ ueſtræ membra ad ſuam gloriam quàm diutiſſimè
ſeruet, Amen. Ex Hamburgo, XX. Nottembris.
ANNO M. D. XXXXV.

IN DIE ASCEN SIONIS EVANGELIUM

MARCI XVI.

Postea discumbentibus illis undecim apparuit: & exprobrauit illis incredulitatem suam, et cordis duriciem: quod ihs qui se uiderunt resurrexisse non credidissent. Et dicebat eis: Ite in mundum uniuersum, & predicare Euangelium omni creaturae: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui uero non crediderit, condemnabitur. Porro signa eos qui crediderint, haec subsequuntur: Per nomen meum daemonia eiciunt: linguis loquentur nouis; serpentes tollent. Et si quid letale biberint, non nocebit eis. Super aegrotos manus imponent, & bene habebunt. Itaque Dominus quidem postquam locutus fuisset eis, receptus est in caelum, & consedit a dextris Dei. Illi uero egressi, praedicauerunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante per signa subsequenta.

DE INSTITUTIONE FESTI



ASCENSIONIS Christi festum institutum est, ut in eo die Ecclesia disertè admo-
neatur de mysterio Ascensionis Christi, ex-
ponaturque causa & utilitas Ascensionis e-
ius, et ut in publico Christiano coetu gratia
agantur ei pro illis beneficijs, quae per su-
am ascensionem Ecclesiae suae exhibet. Non satis est scire le-
sum Christum propter nos mortuum esse & resurrexisse,
sed oportet etiam tenere causas ascensionis ipsius. In eius a-
scensione nobis posita est maxima pars nostrae salutis & be-
atitudinis: quia ascendens exaltatur supra uniuersam crea-
turam,

IN DIE ASCENSIONIS.

turam, coronatur honore & gloria, sedet ad dexteram Dei, obtinet potestatem cœli & terræ, dominatur omnibus, parat nobis locum, collocat nos secum in cœlestibus, facit nos cœlestis & æternæ hierarchiæ ciues, adducit nos in collegium omnium angelorum ac sanctorum, præsidet suæ Ecclesiæ, dat ei sua dona ad salutem necessaria, captiuum tenet Satanam, frenum inijcit mundo, ne faciat quod uelit, defendit suam Ecclesiam contra Satanam & mundum, intercedit ac interpellat patrem pro nobis, præstatq; nobis omnes diuitias immortalis uitæ & gloriæ. De his & similibus mysterijs Ecclesia admonenda est in festo die Ascensionis, & pro his agenda sunt gratiæ DEO, & IESU CHRISTO Domino & saluatori nostro.

DISPOSITIO EVANGELII.

Euangelium hoc historicam narrationem continet, de Christi resurrectione, ascensione in cœlum, & institutione Euangelici ministerij. In narratione aspersa sunt argumenta quæ probant Iesum esse uerum illum Messiam, quem Deus suo populo promisit. Loci argumentationis ducuntur à resurrectione Iesu Christi, ab institutione prædicationis Euangelij ipsius, & baptismi, à miraculis quibus Euangelij sermo confirmatus est, & ab eius ascensione, officio, & data potestate.

SCOPVS EVANGELII.

Iesus Christus filius Dei propter peccata nostra mortuus, è morte resurrexit, ascēdit in cœlum, sedet ad dexteram Dei patris, instituit in Ecclesia Euangelicæ prædicationis ministerium, ut hoc ipso mundum doceret & saluum faceret.

LOCI EVANGELII.

In hoc Euangelio quinque loci proponuntur. Primus est de Christi resurrectione, ascensione & regno. Secundus,

EVANGELIUM

de Sanctorum imbecillitate. Tertius de Euangelio, baptis-
mo, & Ecclesiastico ministerio. Quartus de fide & iustifi-
catione. Quintus de miraculis.

SENTENTIAE PRIMI LOCI

1. Iesus & Deus & homo promissus Messias est.
2. Iesus Christus è morte uerè resurrexit, & in cœlū ascendit.
3. Iesus Christus in cœlum assumptus propria uirtute non
aliena in cœlum ascendit.
4. Perdito humano generi uita & salus restituta, cœlum q̄
reclusum est per Iesum Christum resurgentem, & in cœ-
lum ascendentem.
5. Iesu Christo è morte resuscitato & in cœlum assumpto
traditum est plenum imperium in uniuersam creaturam,
tum cœlestem, tum terrestrem, tum infernam, eius q̄ uolun-
tati cuncta obtemperant.
6. Iesus Christus non solum Dominus ac rex est Iudaici po-
puli, sed omnium hominum in uniuerso mundo.
7. Iesus Christus uniuersæ creaturæ Dominus Deo patri
& Spiritui sancto natura, gloria, & maiestate est æqualis.
8. Donec hoc seculum durat, regnum Christi tectum & spi-
rituale est, & fide tantum intelligitur.
9. Hoc regnum Christi nec humana sapientia, nec ui aut
constituitur aut regitur, sed Dei uerbo et occulta diuina uir-
tute, quæ huic regno semper coniuncta est.
10. Et si hoc Christi imperium ualde debile apparet, tamen
eius potentia se nequicquam opponunt tum inferiorum tum
terræ principatus, fortius est em̄ omnibus imperijs mundi.
11. Quam parua & contemptibilia sunt regni Christi initia,
tam magne & p̄claræ sunt eius p̄gressiones & incrementa.
12. Credentibus in hoc regno omnia feliciter cadunt, omnia
ad salutem profunt, & in hoc ipso ab uniuersæ creaturæ ui
securi

IN DIE ASCENSIONIS.

securi ac tuti agunt, quotquot CHRISTO fidunt.

¹³ Iesus Christus nec nouas politias ordinat, nec ueteres dissipat, sed in constitutis politijs & œconomijs spiritu ac uerbo suo regnat. Ipsius regnum non est de his quæ mundi sunt, sed de æterna salute mortalium.

¹⁴ Sicut cum ratione insaniunt, qui Euangelij concionibus politias et œconomias gubernari uolunt, ita profus delirant, qui humana doctrina ac sapientia regnum Christi administrari & Ecclesiam regi cupiunt.

¹⁵ Tam magnum discrimen est inter gubernationem regni Christi & politiæ administrationem, quàm est inter doctrinam rationis & fidei, Spiritum & carnem, fidẽ et opera.

SENTENTIAE SECUNDI LOCI.

¹ In Sanctis hærent etiam ignorantia, caliginis & incredulitatis uitia & morbi.

² Hi morbi manifestiore reuelatione mysteriorum Dei paulatim curantur.

SENTENTIAE TERTII LOCI.

¹ Euangelium Iesu Christi est illa ipsa doctrina, quam Deus per prophetas promisit.

² Hæc doctrina cum rationis noticia & sapientia pugnat.

³ Euangelium Christi est salutis organon, quo Deus salutem operatur in uniuerso orbe.

⁴ Nec doctrina legis, nec conciliorũ decretis, nec Pontificũ & Episcoporũ placitis, sed solius Euangelij seruat mundus.

⁵ Deus per suum Euangelium & sua Sacramenta in toto terrarum orbe salutem exhibet, ut ea fide apprehendatur.

⁶ Euangelij concio est Dei tuba & tympanum, quibus toti mundo denunciat Iesu Christi uictoriam & triumphum, quem nobis reportauit de peccato, morte, inferis, & impio mundo.

- 7 Per Euangelium Christi non tantum ciuilitate bonis, sed etiam sceleratissimis remissio peccatorum & salus offertur.
- 8 Vt Deus Euangelium uult omnibus hominibus annu-
ciari, ita uult ut omnes huic credant & Dei bonitatem agno-
scant ac deprædicent.
- 9 Euangelio credentes absoluunt, Increduli condemnant.
- 10 Euangelij doctrina est immutabile Dei uerbum. Hæc
perpetuò docenda & urgenda est in mundo, donec durat
spirituale regnum Christi, & stat hoc seculum.
- 11 Sicut Ecclesia Christi manet, ita manebit & ministeri-
um Euangelij.
- 12 Quemadmodum una est sancta catholica Ecclesia, ita
est & una doctrina, eademq; Sacramenta sunt eius Ecclesie.
- 13 CHRISTI ministerium in Ecclesia positum est in
prædicatione Euangelij CHRISTI & Sacramentorum
eius dispensatione.
- 14 Pura Euangelij doctrina, & Sacramentorum Christi
recta dispensatio sunt uera, certæ ac propriæ externæ notæ
Ecclesie Christi per totum mundum dispersæ.
- 15 Christus uniuersi Dominus doctrinam & Sacramen-
torum administrationem in Ecclesia instituit, eamq; in hoc
seculo uult æternam esse. Ab hac non licet Ecclesie uel latius
anguem discedere. Si facit, non est Ecclesia Christi, sed per-
fida synagoga Satanæ. Et discessionis eiusmodi authores
sunt antichristi & diaboli organa.
- 16 Ecclesia Christi in toto orbe terrarum uerbo Dei regen-
da est, non humanis opinionibus.
- 17 Episcopis tantum est potestas facta condendi ordinati-
ones eutaxias, ad conseruationem ministerij Christi utiles
ac necessarias, non est eis concessa facultas aut mutandi aut
adulterandi ministerium eius.
- 18 Apostolici muneris est docere Euangelium & bapti-
zare

IN DIE ASCENSIONIS.

zare. Hoc munere fungantur oportet Episcopi & Pontifices, qui contendunt se Apostolorum esse successores.

19 Sed eò res nunc redijt, ut Pontificibus, fictis Christi vicarijs, & Episcopis, mentitis Apostolorum successoribus nihil uilius & contemptius sit Christi ministerio & Apostolorum officio.

20 Nec Apostoli, nec qui in officio illis successerunt, sunt ecclesiæ domini, sed sunt in Ecclesia, Iesu Christi sedentis ad dexteram Dei patris, legati, serui & œconomi. Eorum est Ecclesiæ recitare ac exponere diuine uoluntatis mysteria et baptizare, non pro sua libidine dominari.

21 Baptizare non minus est de ministerio Christi quàm Euangelium annunciare. Euangelium prædicare tamen præcipuum est in hoc ministerio. Et ne hæc pars ministerij altera impediatur, baptismus committi potest alijs Ecclesiæ ministris ad docendum non æquè instructis.

22 Baptismus à Christo, uniuersi Domino, institutus, non à suo elemento, suisq; caerimonijs, sed à suo auctore, & additis promissionibus æstimari debet.

23 Baptismus nec inane symbolum, nec tantum tessera est Christianæ professionis, sed est etiam Dei organon, quo promissæ salutis donationes iuxta suam promissionem exhibet & impertit baptizatis.

24 Baptismus ad salutem æquè necessarius est atque Euangelium.

25 Baptismus est arrabo & sigillum Dei patris, filij & Spiritus sancti, quo consignant æternam uitam ac salutem omnibus Euangelio credentibus.

26 Baptismo sua uirtus est à Deo, qui eum instituit, non ab aqua, neq; à caerimonijs illis quibus solitus est consecrari.

27 Dominus in Euangelio non præligit tempus baptizandi, nec præformat ordinem in docendo & baptizando,

E V A N G E L I V M

nec depingit qualitatem personæ baptizandæ, sed coniungit ac copulat baptismum Euangelio, uultq; Ecclesiæ tradidit unâ Euangelium & baptismum.

28 Quomodo Euangelium in toto mundo nulli negari debet, ita neq; baptismus negari debet. Qui eum infantibus denegant, opponunt se Christo mandanti, ut euntes doceant omnes gentes & eas baptizent.

29 Ecclesiæ ministris non est concessum, eos discernere, qui aut docendi aut baptizandi sint, sed eorum est ut Euangelium doceant, & baptizent omnes eos, qui Euangelium audire, & baptismum suscipere cupiunt.

30 Ministri Christi est facere suum officium iuxta domini sui mandatum, & domino suo committere iudicium, de sui ministerij efficacia ac uirtute. Illius tantum est sonare Euangelium, & porrigere sacramentum, Domini est per hæc operari & quæ promisit efficere.

31 Euangelicæ doctrinæ totiusq; ueræ Christianæ religionis successus & progressio diuinæ uirtutis non humanæ operæ est.

SENTENTIAE QVARTI LOCI.

1 Coram Deo omnes homines in uniuerso mundo, prauis & æternæ mortis rei sunt.

2 Deus cui nostra salus ante omnia curæ est, nullis nostris meritis motus, seruat nos, gratia præuentos gratis seruat propter Iesum Christum per quem reconciliauit nos sibi.

3 Saluum fieri est à peccato absolui, à morte, inferis & maledictione liberari, æterna uita potiri, summaq; beatitudine in immortalis uita perfrui.

4 In toto orbe terrarum una eademq; ratio iustificationis ac saluationis est omnium hominum.

5 In participatione iusticiæ Dei & æternæ salutis omnes credentes pares sunt.

In Deo

IN DIE ASCENSIONIS.

6 In Deo positum est quo iustificamur, In nobis quo apprehenditur iustificatio.

7 Deus gratis donatam iusticiam ac salutem per suū uerbum, sine acceptione personę, mūdo offert & exhibet. Mundus in uerbo eam fide apprehendit. Dei est donatio, nostra est beneficij apprehensio ac susceptio.

8 Ratio humana est prorsus ignara mysteriorum salutis, & cum fidei noticia perpetuò pugnat.

9 Regni Dei & salutis mysteria in hoc seculo sola fide intelliguntur ac percipiuntur, quam Spiritus sanctus excitat & efficit in nobis per uerbum.

10 Fidei iustificantis obiectum est Euangelium Christi, non lex, nec ulla humana doctrina.

11 In regno Christi uita & salus in fide posita sunt. In ciuilitatibus posita sunt in obedientia legum. Christus peccatores & legis reos, si credunt Euangelio, absoluit; ciuilibus magistratus tantum iustos & legibus obedientes absoluit, legis reos ut maximè credant, tamen iudicat & condemnat.

12 Sola fide Euangelio nitente, Christo coniungimur, fidesq; populus, filij & hæredes Dei. Absque hac fide nulla spes salutis est in mundo.

13 Impiè docēt qui fidei in Christum & nostris uirtutibus ac iusticijs salutem coniunctim ascribunt.

14 Qui docent homines fide & bonis operibus unà iustificari ac seruari, pugnantia docent.

15 Ad salutē cū fide etiam confessio fidei à Deo requiritur.

16 Sola fide conscientię liberantur à pauoribus peccati, mortis, inferni, & seueri ac iusti iudicij Dei, & tranquillatur in suis certaminibus.

17 Incredulitas non damnat q̄ sit peccatū, aliàs cætera delicta etiam condemnaent credentes, sed q̄ iusticiam Christi.

- respuat & detestetur, qua in iudicio Dei substituitur.
- 18 Fides nec iustificat nec servat nos, quod sit uirtus & obedientia erga Dei uerbum, sed quae apprehendat ac teneat salutem in Christo promissam.
- 19 Fides est initium & fons honorum operum. Incredulitas est origo, alimentum ac fomentum omnium scelerum.
- 20 Nemo saluus fit aliena fide. Unusquisque propria fide servatur.
- 21 Infantes non sua, sed aliena fide iustificari, humana operatione potius est receptum, quam Scripturae autoritate confirmatum.
- 22 Fide & precibus tum piorum parentum, tum illorum, a quibus pueruli baptizandi & Christo consecrandi sunt, non est dubium, sed eos absque propria regeneratione ac fide tantum aliena fide & precibus seruari, nec comprobatur, nec confessum est.
- 23 Baptismus non est inanis caerimonia, sed est gratia Dei organon. Spiritu & aqua in Ecclesia regenerantur, qui baptizantur. Deus efficax est in baptizatis. Non est itaque dubium, quin in pueris baptizatis sint fidei & sanctificationis semina ac initia, quibus diuinitus consignata est iustitia ac salus in Iesu Christo.
- 24 Fides non est tantum Evangelicae historiae noticia, sed est etiam assensus & fiducia in id quod Euangelium docet, eaque est in alijs magna & firma, in alijs parua & infirma est.
- 25 Incredulitate, non fidei imbecillitate ac tenuitate homines damnantur.
- 26 Christus fide infirmos tolerat & erudit, non rejicit nec damnat.

IN DIE ASCENSIONIS.

1 Miraculorum uirtus diuina est, eaque hominibus per Christum Dei filium contingit.

2 Miracula sunt sigilla diuini uerbi & nostræ fidei pedana ac fulcra.

3 Miracula propter incredulos fiunt. Verbo Dei suscepto & fide confirmata miraculorum porrò nullus usus est.

4 Aeditis miraculis, doctrina, non sanctitas illius hominis comprobatur, qui ea per Christum facit.

5 Quando gloria Dei & hominum salus illud postulat, tum nulla miracula impossibilia sunt credentibus.

ASSERTIO SENTENTIARUM PRIMI LOCI PRIMA.



VAE Prophetarum uaticinijs prædicta sunt de Messia resurrectione & ascensione in cœlum, de Christi uenturi regno, de uocatione gentium, institutione Baptismi, & prædicatione salutiferi Euangelij, ea in Christo Iesu completa esse, Euangelica historia passim testatur. In confesso itaq; est eum promissum Messiam esse. Dominus iuxta Scripturas mortuus est, resurrexit & in cœlum ascendit, ut declarat nobis, se promissum Messiam ac saluatorem esse. Deitatem suam hoc ipso declarauit, q; sua uirtute resurrexit & in cœlum ascendit. Id enim supra humanas uires fuit.

Secundæ.

Iesus post suam mortem per quadraginta dies rediuiuus à multis uisus est, uarijsq; indicijs declarauit suis discipulis, se uerè resurrexisse à mortuis, & uiuens è monte oliueti, ab

EVANGELIUM

Hierosolyma distante iter Sabbati, discipulis aspicientibus eleuatus, susceptus à nube, & in coelum sublatus est, teste sacra historia. Res ipsa itaq; loquitur, Iesum uerè è morte resurrexisse, & in coelum ascendisse.

Tertix.

In Euangelica historia dicitur Christum recessisse à suis, & in coelum iuisse, ut indicetur eū propria sua uirtute in coelum ascendisse, absq; angelorum ulliusq; creaturæ auxilio. Ait etiam euangelica historia, eum discipulis uidentibus sublatus, assumptus, & ab oculis discipulorum à nube susceptum esse, ut describatur modus ascensionis eius, indicetur q; eum non instar fulminis in momento temporis hinc in coelum euolasse, sed aliqua mora interiecta ascendisse. Cùm autem nullæ scalæ steterint in coelum erectæ, in quibus ascenderit, sed occulta et inuisibili uirtute ascenderit, dicitur in coelum eleuatus & assumptus, non quidem aliena, sed propria uirtute. Ipse enim seipsum eleuauit, & ad æthera uadens seipsum ab hominum oculis subduxit. Sicut Christus gloriosus sua uirtute in coelum ascendit: ita omnes credentes glorificati sua uirtute absq; ullo externo præsidio in coelum ascenderent, & de coelo descendere poterunt cùm libet. Quia corpus animale, spirituale factum, fertur eque sursum atq; deorsum pro arbitrio, sicut angeli, qui spiritus sunt, sua uirtute se qui nugantur Christum Dominum per angelos sublatus & perlatus esse in coelum, signatè uocant Christi hinc in coelum emigrationem, ascensionem, non assumptionem. Angeli Christo ascendenti honoris ac glorificationis, non auxilij causa adfuerunt.

Quartæ.

Christus mortuus est et resurrexit, ut per peccatum mortuus

IN DIE ASCENSIONIS.

tuis & perditis, mortem interimeret, & uitam restitueret: ascendit & in cœlum, non solum ut ipse gloria & honore coronaretur, & sederet à dexteris Dei, sed ut nobis etiam pararet locum, uiam etiam ad cœlestia faceret, adiungeret nos angelorum cœtui, & in una æterna & beata politia coniungeret angelos & homines. Hæc beneficia exhibentur mundo per Iesum Christi resurrectionem & ascensionem in cœlum. Hæc abiens iussit omnibus hominibus in mundo nunciari, ut haberent quibus se solarentur in erumoso hoc seculo ad uersus quæuis mala.

Quintæ.

Iesus Christus sublatus in cœlum à dextris Dei sedet. In dextera Dei sedere nihil aliud est, quam in omnipotentia, in gloria, honore & maiestate Dei regnare, & omnia habere sibi subiecta, ac potestate omni in cœlo et terra præditum esse. Christus propter suos mortuus est, resurrexit, in cœlum ascendit & consedit à dextera Dei, ideo non possunt non tutissimi esse sub Christi regno omnes credentes, qui suam spem in Christum ponunt. In sacra scriptura legitur Christum sedere & stare ad dexteram Dei. D. Stephanus morti expositus dixit se, aperto cœlo, Iesum uidere stantem, non sedentem à dexteris Dei. Dicitur sedere, ut intelligamus eum secure imperare uniuersis creaturis: stare, ut cognoscamus eum paratum esse ad succurrendum suis in omnibus afflictionibus, siue eum susceptorem ac protectorem esse suorum.

Sextæ.

Iesus Christus à dexteris Dei sedens, in toto orbe omnibus iubet annunciari Euangelium, in omnes arrogat sibi imperium et regimen, ut declarat se non solum esse regem Israelis, sed Messiam illum, ad quem confluunt gentes, qui à mari ad mare, & ad extremos terræ terminos usque regnet, &

EVANGELIUM

cui data sit hæreditas omnium gentium: Psalm. 2.

Septimæ.

In dextera Dei non potest sedere, qui non est & ipse Deus. Nuda creatura ad istam maiestatis diuinæ perfectionem pertingere non potest. Cùm Christus uerus homo sedeat à dexteris Dei, necesse est ipsum & Deū esse, natura, gloria, & maiestate Deo patri & Sp. sancto æqualem. Nisi filius Dei esset factus caro, filius Davidis, in regno maiestatis Dei siue à dexteris Dei sedere non posset. Si in Christo non maneret diuina natura, à dexteris Dei non sederet: quia illa sessio, ut dictum est, naturæ, potentiæ, sapientiæ, gloriæ & maiestatis æqualitatem requirit. Non est censendum diuinitate humanitatem esse absorptam, sed humanitatem in unitate personæ assumptam esse in Deum, Iesumq; Christum *Dei* sedere à dexteris Dei.

Octauæ.

Christus subductus ab oculis nostris à dexteris Dei in coelestibus sedēs regnat, & id quidem uerbo, et occulta diuina potentia, non corporali ui. Manifestum est ergo illius regnum nostris sensibus non esse expositum, sed spirituale & tectum esse & manere, donec Dominus uisibilis redierit & apparuerit, sicut abiit, illudq; sola fide ex uerbo Dei intelligi. Euangelij concionem Dominus uult conseruari usq; ad extremum diem, ut ea illustretur & deprædicetur salus futuræ regni Christi, ad consolationem piorum hærentium in miseris huius uitæ. In confesso itaq; est spirituale Christi regnum cum hoc seculo demum finiendum esse.

Nonæ, decimæ, undecimæ, & duodecimæ.

Spirituale Christi regnum, Dei uerbo & diuina uirtute regi, non humana sapientia, consilio, ac opera Dominus probat, ad gubernationem sui regni instituens Euangelij ministerium

IN DIE ASCENSIONIS.

sterium in uniuerso orbe, et confirmans sermonem Euangelij subsequentibus signis. Qui suam doctrinam & religionē, ui, armis, malisq; artibus inuehunt & constituunt (sicut Mahometus, Turcicae impietatis author, Turca, Pontifices, Episcopi & ceteri tyranni fecerūt & adhuc faciunt) cum regno Christi & eius Ecclesia nihil habent commune, quia docendo, diuina uirtute cooperante, Euangelium plantatur, & ecclesia Dei constituitur, non tyrannide, nec insidiosis ac fucosis artibus.

Sicut omnium operationum Dei in tota condita creatura sunt exilia, humilia, & contemptibilia initia, & tamen felices ac durabiles progressiones, ita etiam sunt in promulgatione Euangelij, & propagatione spiritualis regni Christi, exilia initia, & maximi progressus.

Rationi nihil ridiculosius & stultius apparere potuit, q̄ paucos, obscuros, indoctos, pauperculos et inermes aliq̄ uiros, adferentes doctrinam contrariam rationi, & inuisam omnibus, à Deo in uniuersum orbem extrudi, & committi cū toto mundo, omnibus artibus instructissimo, & excinderent Mosaicam religionem diuinitus institutam, & excinderent idolatriam & superstitionem gentium, pro qua usq; ad mortem semper decertarunt, persuaderentq; mundo, hominem affixum cruci, esse Deum, in eius potestate omnia esse sita, in eo solo positam esse salutem mundo, omnesq; gentes suis superstitionibus relictis in hūc debere credere, si seruari uelint. A conditis seculis nulla uisa est stoliditas huic similis. Ex tremæ non solum stulticiæ, sed etiam insanie spectaculum iudicatum est, rem tantam, cui non sufficerent omnes imperatorum uires, tentare per tam paucos, indoctos, & ignobiles uiros.

Vt cunque autem stulta apparuerint huius instituti con-

EVANGELIUM

filia, & quantumuis debilia æstimata fuerint eius auspicia, e-
uentus tamen declarauit, nihil his fuisse sapientius ac poten-
tius. Dei uirtus semper coniuncta est eius mandatis & con-
silijs. Frustra itaq; reluctatur his mundus cum omnibus in-
ferorum principatibus. Simplicia uerba sunt: Ite in mūdum
adiuncta est eis Dei uirtus expugnandi et subijciendi totum
terrarum orbem, qualis aliàs nunquam uisa est, nec uidebi-
tur unquam. Non est consilium aduersus Dominum, Domi-
nus omnes gentes Christo in hereditatem dederat, Christus
ut eam iuxta Dei promissionem acciperet, Apostolos suos
in mundum uniuersum misit, Euangelium prædicari iussit,
ipsiq; cooperante Domino, inuitis omnibus sapientibus &
potentibus mundi, doctrina sua peruerunt, & euersa Mo-
saica religione unā cum gentium idolatria, Christi religione
& regnum in toto terrarum orbe constituerunt.

Nihil refert, quomodo ratio iudicet, tum de humili & spi-
rituali regno Christi, tum de omnibus ijs, quæ ad hoc regnū
pertinent. Nihil tam est imbecille, ridiculum, contemptum,
& uile in hoc regno, quod non sortietur suum felicem exitū.
Diuinis consilijs, uoluntati, decretis ac mandatis semper est
coniuncta diuina uirtus, cui uniuersa creatura nequit resistere.
Ideo præclare procedunt, & sub his securissimè ac tutissi-
mi sunt, & felicissimè agunt, quotquot uerbo Dei credunt,
& Christo fidunt.

Decimatertix, decimaquartæ,

& decimaquintæ.

Politia uersatur circa res corporales, eiusq; gubernatio
posita est in iudicio rectæ rationis. Hac ad conseruationem
politiarum condit leges, in illis monstrat quid honestum &
utile sit in hac uita, iudicatq; tantum de manifestis uitijs &
uirtutibus. Euangē

IN DIE ASCENSIONIS

Euangelium quod Dominus iussit annunciari per totum orbem terrarum, cum rationis sapiētia pugnat, uersatur circa internum hominē, nihil ordinat de rebus politicis, omnia facit rea coram Deo, remissionem peccatorum omnibus annunciat, peccatores absoluit, sui ipsius opinione iustos condemnat, iusticiam & salutem, fidei tribuit, fidei prædicatione euertit superstitiones & impietates, quæ animarum salutē impediunt, non politicas ordinationes ad hanc uitam pertinentes.

De quibus Euangelium agit, ea supra humanæ mentis caput posita sunt. Iesum Christum, Mariæ filium, testificatur esse seruatorem mūdi, & offert iusticiam, æternamq; uitam omnibus illis, qui in Christum credunt. Hæc doctrina nihil pertinet ad societatem presentis uitæ, neq; prodest ad gubernationem ciuilem. Doctrina rectæ rationis in rebus externis & perituris uersatur, eiq; coniungitur corporalis uis. Euangelium in spiritualibus, æternis, & cœlestibus uersatur, nec ulla externa uis ei est coniuncta. Hæc doctrinæ distant inter se plusquàm cœlum à terra distat. Qui ergo illam ad spirituales regni Christi gubernationem, & hanc ad politicam referunt, cum natura ipsa rerum pugnant, & omninò cum ratione desipiunt.

Christus discipulis in totum terrarum orbem emissis, Euangelij prædicationem commendans, disertè præcipit, ut regni Dei mysteria doceant, afflictos consolentur, animos pietate imbuant, & uerum Dei cultum monstrant. Et cum iubet eos prædicare Euangelium, innuit, non licere eis inuadere politicas administrationes, nec etiam mutare aut abolere ciuiles ordinationes. Dominus Euangelij doctrina cœtum sibi segregatum regi uoluit, mundo & recte rationi committens suam politicum regimen. Euangelij ministerium insti-

EVANGELIUM

tutum est propter animarum salutem, non propter hanc
nimalem uitam, cui seruit politica gubernatio.

ASSERTIO SENTEN-

tiarum secundiloci.

Primæ & Secundæ.

DOMINVS in ipsis Apostolis, qui sanè sancti erant,
reprehendit incredulitatem & cordis duritiam, ac in-
flexibilitatem, hoc est, quòd non mouerentur nec fle-
terentur auditis sermonibus, manifestis argumentis, & si-
gnis de sua resurrectione. Hanc incredulitatem & cordis du-
ritiam, Spiritus sanctus Apostolis postea datus excusit, &
dedit ut qui antea increduli præ cordis duritia fidem diuino
uerbo habere non poterant, postea alios fidem docerent.
Apostolorum exemplo ostenditur, incredulitatis morbum
etiam in sanctis hæere, eumq; curari clariore uerbi Dei ma-
nifestatione, & Spiritus sancti illustratione.

ASSERTIO SENTEN-

tiarum tertij loci.

PRIMÆ.

DOCTRINÆ Euangelicæ argumentum, item per
sonæ docentes, & loci circumstantia comprobant Apo-
stolorum Euangelium, eam doctrinam esse, quam Do-
minus in prophetis promisit. Cùm Dominus Apostolos iu-
bet ire in uniuersum mundum, & prædicare Euangelium o-
mni creaturæ, nihil aliud instituit, quam quod est Esa. 61. præ-
dictum, nempe ut mederetur contritis cordibus, prædicaret
captiuis libertatem, clausis apertionem, annūciaret annum
beneplaciti Domini, consolaretur omnes lugentes. Itē hinc,
quòd

IN DIE ASCENSIONIS

quòd per Apostolos Euangelium promulgatum est per u-
niuersum terrarum orbem, apertum est, Apostolorum do-
ctrinam esse promissum Euangelium, eamq̃ normam, quæ
iuxta decimnoni Psalmi uaticinium, debuit exire in omnem
terram, & sonare usq̃ ad fines orbis terrarum, Apostolosq̃
eos esse, quorum sermones, uerba et uoces audiri debebant
per omnes nationes, &c. Huius rei simile exemplum hoc se-
culum neq̃ unquam uidit neq̃ uisurum est. Ideo nemo am-
bigere potest, quin Apostolica doctrina sit illud letum Euan-
gelij nuncium, de quo Dominus toties in prophetis locutus
est, & iudicium illud quod absq̃ personarum acceptione ge-
nibus proferendum esse Esaias prædixit cap. 42.

Secundæ.

Ad confirmationem illorum quæ posita sunt sub conspe-
ctu rationis, nec miracula, nec ullæ diuinæ operationes ne-
cessariæ sunt. Recta ratio aliàs his ultrò absentitur. Vt Euan-
gelij doctrina confirmaretur inter gentes, utq̃ omnes natio-
nes etiam contra rationis præiudicium ei subscriberent, mi-
raculis est effectum. His obrutum est rationis iudicium, &
hominibus contra dictamē rationis persuasum est, Euan-
gelium esse Dei uerbum. In confesso itaq̃ est, rationis sapien-
tiam, Dei ueritatem pro mendacio, & sapiētiam eius pro stul-
ticia habere. Non magis opus esset Euangelium sequenti-
bus signis confirmare, quàm philosophiam, nisi Euāgelium
cum ratione pugnaret, cum qua philosophia consentit.

Dominus uoluit ostendere Euangelium (quod rationi
stultum est) certum & indubium esse Dei uerbum, & sum-
mam ac potentissimam eius esse sapientiam, ideo confirma-
uit hoc obstupendis miraculis. Sicut Apostolus testatur 1.
Corinth. 2. inquit: Prædicatio mea non est in persuasorijis
humanae sapientiae uerbis, sed in ostensione spiritus & uirtu

EVANGELIUM

tis, ut fides nostra sit non in sapientia hominum, sed in potentia Dei. Myſteria fidei ſupra captum rationis ſunt, ſpiritualia ſunt, ideo à ſpiritu & mente cœlicus per ſpiritum Dei illò minata percipiuntur.

Sapientes mundi, ſtulticiam reputant, quicquid Euangelium de Chriſto concionatur, quia ſunt tantum *φρονολογισται*, non poſſunt iudicare de rebus ſpiritualibus & cœleſtibus. Animalis homo non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei, quia *πνευματικῶς*, non *φυσικῶς*, aut *λογικῶς* dijudicantur.

Tertiæ, Quartæ & Quintæ.

Necq; Moſaica lex, necq; Philoſophia, necq; ullæ doctrinæ ullorum hominum, nec etiam ullæ iuſticię ac uirtutes ullum hominem ſaluum reddere potuerunt, nec fuit ulla ſpes ſalutis in ullis rebus humanis. In toto mûdo omnia erant coram Deo rea. Nihil fuit quo Deus reconciliari potuit hominibus. Ideo Deus in ſuo Filio ſalutem gratis mundo propoſuit, uoluitq; eam apprehendi fiducia in illum. Cùm autem fiducia nulla potuerit in ignotum collocari, ut homines eum cognoſcerent, & in cognitum fiderent, omnemq; ſpem ſuam collocationem iuſticiam & uitam æternam, utq; ſic per ſuum Euangelium ſalui fierent in toto mundo quotquot in illum crederent. Ita ſolum uerbum Dei eſt Dei organon & uirtus omnium credentium ad ſalutem, & fides noſtra in Chriſtum eſt quæ eam ſalutem apprehendit acceptando.

Sextæ.

Euangelium eſt testimonium Dei de Ieſu Chriſto & iſis quæ ſunt in Ieſu Chriſto promiſſa, eius morte parta, & reſurrectione atq; aſcenſione uendicata & aſſerta. Cùm Apoſtoliſ mandatur, ut eant in mundum uniuerſum, & Euangelium prædicent, nihil aliud eis committitur, quàm ut toti mundo, qui

IN DIE ASCENSIONIS.

qui peccato, Satanae, & aeternae morti obnoxius est, denunciant per Christum Deo pro peccatis esse satisfactum, peccatum esse expiatum, mortem esse sublatam, inferorum potestatem esse oppressam, uitamque aeternam cum aeterna salute & beatitudine in Christo restitutam esse. Hoc laetum & perditum mundo gratum atque acceptum nuncium, Euangelium appellatur. Huius Euangelij concione quasi classico totus mundus conuocatur ad Christum, ut in eo confors fiat omnium illorum, quae Euangelio denunciantur.

Septima.

Dominus iubet Euangelium omnibus gentibus omnique creaturae annunciari in toto orbe terrarum. Nullis itaque non uel etiam impurissimis idolatricis gentibus remissio peccatorum, aeterna uita, & salus in Christo offertur. Dum Christus iubet, ut in uniuerso mundo omni creaturae Euangelium annuncietur, facit omnibus gentibus copiam illorum, quae in Messia promissa sunt, & prorsus nulli in toto terrarum orbe praeccludit aditum ad salutis beneficia, quae sua morte parata, & resurrectione atque ascensione obtenta & asseruta sunt. Quos Dominus ante, cum tantum circumcisionis minister esset, miserat ad perditas oues Israelis, quibusque prohibuerat ne intraret in ciuitates Samaritanorum, & ne in uiam gentium abirent, hos ad dexteram Dei sedens totius orbis Dominus factus in uniuersum mundum extrusit, ut docerent, omnes illos saluos fore sine ullo personarum delectu in uniuerso orbe, qui crederent & baptizarentur. Hi enim sunt sancta catholica & Apostolica illa Ecclesia, cuius mentio fit in nostra fidei symbolis. Omnis creaturae & gentium appellatio non solum ciuilitate boni, sed etiam sceleratissimi comprehenduntur. Veteres dicunt hominem hoc loco omnem creaturam uocari, quod homo μικρόκτιστος sit, participetque crea-

EVANGELIUM

turis in omnibus, hoc est, habeat esse, uiuat, sentiat, & intelligat, sed quorsum attinet interpretationem tam longè petere? Dominus in Matthæo explicat quid denotatum sit per omnem creaturam, mandans ut Apostoli doceant omnes gentes. Omni creatura itaq; significantur omnes nationes ac gentes. Dominus disertè dixit, omni creaturæ esse annunciandum Euangelium, ut significaret nulli nationi, nullisq; hominibus denegandum esse beneficium æternæ salutis per Christum partæ.

Iudæi putabant, Christi promissi beneficia ad se tantum pertinere. Vt Christus hūc scrupulum Apostolis eximeret, ait salutis beneficia pertinere ad omnes homines uniuersi orbis, & ad omnem creaturam, quæ eius potest fieri particeps. D. Paulus simili phrasi in hanc sententiam usus Coloss. i. dicit, Euangelium prædicatū esse omni creaturæ quæ sub cælo est. Hoc Christi mandatum apertè innuit, quod Dominus nos filios iræ & suos hostes, qui ipsum peccatis nostris tantū irritauimus, amet, suaq; dilectione merita nostra præueniat. Iubet namque impijs, idolatricis & impuris gentibus, à quibus inde usq; ab initio contumelia affectus fuit, offerre æternæ salutis beneficia.

Octauæ. Nonæ.

Sicut Dominus uult Euangelium omnibus hominibus in toto mundo annunciari, ut salui fiant, ita uult omnes credere Euangelio, & fide amplecti oblata beneficia, ne in suis peccatis increduli pereant. Quia qui non crediderint nec sciperint iusticiam in Christo exhibitam, condemnabuntur. Omnes quidem natura sua æquæ sunt peccatores, sed credentes Deus propter Christum absoluit, non credentes condemnat. Condemnans omnes incredulos, seriò sanè exigit fidē ab omnibus.

IN DIE ASCENSIONIS.

Decimæ, Vndecimæ.

Christus à suis abiens & in cœlum ascendens commendat eis Euangelium, confirmatq; illis miraculis cœlitus quæ sunt approbationis eius firma testimonia & sigilla. Apertè ergò ostendit in Euangelio immutabile & æternum decretum suæ uoluntatis proponi, & uoluntatem Dei semper debere exponi Ecclesiæ in mundo, per Euangeliũ, quoad Christus redierit & reuelauerit gloriosum suum regnum, in quo porrò non erit opus ex præscripto uerbo recitare Dei uoluntatem, sed coràm uidebuntur & intelligentur omnia. Hoc Euangelium, quia in mundo annunciandum est omni creaturæ, omnis autem creatura usq; ad seculi finem manet, Ob id etiam Euangelij prædicatio usq; ad seculi huius consummationem manere debet in mundo.

Omnis creatura non tantum sunt illi, qui tempore Apostolorum uixerunt; sed omnes homines sparsim omnibus tēporibus mundum incolentes. Nec salus à Deo promissa tantum pertinebat ad Apostolorum *ἑξῆς*, sed ad omnes homines omnium ætatum. Certum est itaq; Euangelium in mūdo esse prædicandum, donec manserit ipsa creatura quæ Euangelij capax est. Ecclesia Dei etiam, propter quam Euangelij ministerium institutum est, durabit usque ad nouissimum diem, & gloriosum reditum Iesu Christi. Necesse est itaque, ut tandiũ & Euangelium concione spargatur, & Iesu Christo per illud colligantur & conscribantur in futuro suo æterno regno æterni ciues.

Duodécimæ, Decimætertix, Decimæ
quartæ, & Decimæquintæ.

Dominus suos discipulos in uniuersum mundum exire iussit, ut Euangelio erigeretur una religio, omnibus superstitionibus euerlis, ut uniuersus populus in toto orbe Chri-

E V A N G E L I V M

sto nomē daret, in eius doctrinam consentiret, iuxta eius doctrinam Deo seruiret, & eum coleret, utq; omnes Christo doctrina ascripti & sacramentis assignati in unum corpus, unamq; societatem coniungerentur, fierentq; unius Dei & Domini populus, qui nunc in symbolis nostræ fidei uocatur sancta catholica, Christiana, & Apostolica Ecclesia, seu congregatio ac cœtus.

Qua doctrina, & quibus Sacramentis Christus Ecclesiam sibi constituit, consecrauit, segregauit, & ex cæteris enotauit, eadem doctrina eam uult perpetuò gubernari, & ipsæ dem Sacramentis. Hæc etenim sunt ueræ & certæ illæ externæ notæ, quibus Dominus suum populum in hac uita admixtū impijs, ceu suis peculiarib. tesseris ac symbolis notauit.

Deus κατὰ νοῦν Ecclesiam suam absq; externis symbolis cognoscit. Non habet opus notis, à quibus suas oues discernat. At cùm societas & arcta consuetudo ac ἡμετέρας ἀφ' ἑαυτῶν inter Christianos esse debeat, cumq; sibi inuicem mutuis officijs arctissimè obstricti sint, necesse est, ut se inuicè noscant. Hoc quia absque externis notis & symbolis fieri nequit, Dominus Euangelij sui doctrinam, & sua sacramenta Ecclesiae commendauit, ut essent Christianismi ciuiles & externæ notæ, & ut Christiani, eiusdem professionis homines, se ab his symbolis agnoscerent.

Sicut Deus noluit Ecclesiam absq; his symbolis institui, ita neq; constitutam absq; his symbolis esse uult. In quorum cœtu hæc symbola non sunt, ibi nec est Christi Ecclesia, nec est ullus Christianismus, imò ibi nec Deus, nec ulla salus est. Quemadmodum Deus solem in mundo uult perpetuò lucere, ita uult Euangelium perpetuò doceri, & Sacramenta sua exerceri in Ecclesia. Qui doctrinam Euangelij obruunt, & Sacramenta eius uel mutant, uel abrogant, opponunt se Iesu

IN DIE ASCENSIONIS.

Iesu Christi regno, mandato, & ordinationi, suntque aperti hostes Dei patris, qui mandauit, ut filium eius Iesum Christum audiamus: Sunt & hostes Christi ac Spiritus sancti, qui tum doctrinae Evangelicae praedicationem, tum Sacramentorum dispensationem instituerunt, & Ecclesiae commiserunt, quique uolunt per haec salutem in Ecclesia effici, donec hoc seculum durat,

Dominus disertis uerbis mandat, ut Euangelium in uniuerso orbe omnibus praedicetur, ut omnes baptizentur, iubeatque omnia illa seruari quae ipse praecipit. Vult itaque in Ecclesia perpetuo seruari, tum doctrinam, tum Sacramenti dispensationem per Apostolos suo mandato institutam, manifesteque arguit eos antichristos esse, qui Euangelij doctrinam impediunt, & eius institutioni derogant.

Hic mihi obseruent Tyranni, qui Euangelio suum cursum prohibent, quam belle sibi cum Christo, Spiritu sancto, Prophetis, Apostolis, & omnibus pijs primitiuae Ecclesiae Episcopis ac martyribus conueniat, quam longe a Christiana pietate absint, & in quo praecipitio Tartaristent, & quam proximi sint aeternae interuentioni. O Satanae & membrorum eius impudentiam, qui audent se opponere Domino suo, absque cuius uoluntate ne quidem respirare possunt miseri.

Decimasextae, decimasepthimae, decimae octauae, & decimanonae.

Signate Apostolis dictum est a Christo: Ite, & praedicate omni creaturae Euangelium, & docete homines seruare, omnia quaecumque ego, Ego inquam, praecipio uobis. Christus tum Apostolis, tum omnibus eorum successoribus in ministerio Ecclesiae certum dogma commendauit & tradidit, diserteque mandauit, quid in Ecclesia uelit doceri, & quasi digito ostendit, non quaeuis esse docenda, sed suum Euangelium

EVANGELIUM

tantum esse docendum, eaq; solummodo præcepit tradenda esse Ecclesiæ quæ ipse præcepit.

Christi doctrina duo docentur. Alterum est quod Dominus nobis gratis ex mera bonitate in Christo donet salutem. Et hæc doctrinæ pars appellatur propriè Euangelium. Huius doctrinæ sigilla sunt Sacramenta Christi. Alterum est, quod à nobis Deus requirit obedientiam mandatorum suorum. Et hæc pars doctrinæ de moribus est, continetq; explanationem Decalogi.

Hic annotandum est, quàm longè absint à regno Dei Episcopi & Pontifices, qui sui muneris oblitii Euangelium extinguunt, & Ecclesiam obruunt atq; obtundunt humanis doctrinis & traditionibus. Et hinc patet eos nec Christi esse seruos, nec Apostolorum successores, sed mancipia Satanae, & Pharisaeorum sectatores. Horum namq; uestigijs insistant, non Apostolorum.

Dominus instituens Euangelij ministerium, Apostolis et omnibus in eodem ministerio successoribus eorum præcepit, ut in uniuerso mundo ubiq; gentium suum Euangelium docerent, & baptizarent. Ideo Pontificum, Episcoporum et Pastorum officium à Domino mandatum, & ab Apostolis quasi per manus traditum est prædicare Euangelium Christi, & eius Sacramenta administrare. Hoc qui non faciunt, nec CHRISTI ministri, nec Apostolorum successores dici merentur.

Apostoli nec adulterârunt Christi doctrinam, nec mutauerunt aliquid in institutione Sacramentorum Christi. Impudens ergo nugamentum est, eos Apostolorum successores ac sectatores esse, qui Euangelium Christi damnant, falsis opinionibus obruunt, & Sacramentorum Christi institutionem uel prorsus damnant, uel ex parte mutant, sicut Constantiensis

IN DIE ASCENSIONIS.

stantiensis & Basilienſis concilij authores fecerūt, & omnes Romanenſes adhuc faciūt, qui Chriſti institutionem de participatione utriuſque Sacramenti, proclamant eſſe hæreſin, & hac ætate propter uerum & iuſtum uſum Eucharistiæ, ppter corporis & ſanguinis Chriſti participationē multa milia hominum perfricta fronte ſpoliârunt ſuis poſſeſſionibus, inhumaniſſimè proſcripſerunt, & perſecuti ſunt crudeliſſimè, etiã ſæuis tormentis affecerunt & trucidârunt, exercueruntq; ſub prætextu religionis (id quod omnium horribiliſſimum eſt) maiorem tyrannidem contra uerè pios & innocētes homines, quàm Nero, Domicianus, Iulianus, et ſimiles tyranni unquã exercuere.

Qui tamen inter hos primi eſſe uolunt, omnis ruboris neſcij, non uerentur ſe uocare Eccleſiæ columnas, cardines, deſenſores, catholicos, ſanctiſſimos Chriſti uicarios, Apoſtolorum ſucceſſores, ſynodorum rectores, Spiritus ſancti magiſtros, ab omni errore alienos, &c. cùm tamen, ut uno uerbo attingam (quia nullæ linguæ habent ſatis uerborum ad pingenda hæc monſtra) ſint impudentiſſimi lenones, omnium nefandarum libidinum magiſtri, omnium impoſturarum architecti, auariſſimæ & foediſſimæ harpyæ, & omnium ſcelerum ac impietatis turpe profluuium, & inexhauſtum pelagus. Apud hos nunc hæretici audiunt, quot quot amant puriorem Euangelij doctrinam. Tales ſunt qui modò Eccleſiæ præſident, qui ſub Apoſtolice authoritatis titulo ſibi potestatem arrogant omnia figendi & refigendi in Eccleſia, cùm tamen illa potestas Apoſtolis nunquã data ſit, neque illi eam ſibi uſurpârint. Eorum Sparta erat Euangelij prædicatio & Sacramentorum diſpenſatio. Hanc ornauerunt. In hoc toti erant, ut iuxta Chriſti mandatum omnia facerent. Non iudicauerunt, ſibi licere in Chriſti miniſterio uel minimum mu

EVANGELIUM

tere, & ab hoc ipso uel pilum latū discedere. Non erant tam effrontes, quā nunc Principes Episcopi sunt. Quæ in Ecclesiis Apostoli ordinârūt & instituerunt, pauca & ualde necessaria fuerunt, proderantq; ad ministerij Christi conseruationem & illustrationem. Semper intra limites sui mandati continuerunt sese, non transilierunt unquam metas ordinationis Christi. Quæ pertinebant ad eutaxiam in administratione demandati officij, ea tantum instituerunt & approbârunt. Nihil nec ordinârunt, nec ordinari uoluerunt, quo obscuraretur ac obrueretur doctrina Euangelij, & Sacramentorum administratio. Sicut D. Pauli mandata de constituendis Episcopis, Presbyteris & Diaconis, ad Titum & Timotheum perscripta, declarant.

Quicquid aut Apostoli ipsi instituerunt, aut ab alijs institutum comprobârunt, illud tantum instituere, et comprobare, ut in ministerio Christi, hoc est, in doctrina & Sacramentorum communicatione omnia fierent *καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας*, ut Apostolus ipse docet 1. Corinth. 14. Et hic debet esse finis omnium Ecclesiasticarum ordinationum. In Ecclesia impia & noxia sunt omnia illa, quibus obscuratur & obruitur ministerium Christi. Papisticis traditionibus Christi ministerium non modò est obscuratum, sed ex multis templis omninò profligatum, idè impia sunt.

Apud Canonicos, è quorum numero Episcopos Canonici similes eligere consuetudo obtinuit, Christi ministerium in tantum euiluit, ut è suis Dominicis (quæ initio erant Domini templa, parochiæ & pietatis Scholæ, nunc autem profestibula, & omnium impietatum officinæ facta sunt) bapsteria aut omninò eiecerint, aut ad templi posticū in aliquè squalidum angulum remouerint, & ipsis sacris concionibus in suis templis ægrè locum dent demum peractis suis orgiis. Hæc

IN DIE ASCENSIONIS.

is. Hæc sanè sunt certa testimonia & indicia, Apostolorum officium apud Pontifices & Episcopos non esse magni momenti, & inter aliquot Episcoporum myriades nec unum esse, qui uel extremo digito dignetur attingere Christi ministerium, res ipsa loquitur. Rebus omnibus rectè excussis & expensis, in Papismo liquidò cernitur, uero Christi ministerio apud Papistas nihil unquam uilius aut fuisse, aut esse. Quæ uidetur apud eos superesse religio ac pietas, aut quæstus, aut execrabilis idolomania est.

Vicesimæ.

Iesus Christus uniuersi Dominus in Ecclesia Euangelij ministerium instituens, iubet ut Apostoli in uniuerso mûdo Euangelium prædicent, & baptizent. Ille eos datis mandatis emittit. Illius legati ac serui sunt, ut hominibus seruiant ac commodent, hominum serui non sunt, non habent imperium in eorum functionem. Dominus iubet ut Verbo & Sacramento diuinæ misericordiæ opes per uniuersum mûdum dispensent, ut doceant et baptizent, etiam omnibus mûdi principibus repugnantibus. Christi ergo œconomi ac serui tantum sunt in Ecclesia tum Apostoli, tum eorum successores.

Sicut civilis potestas est Dei minister, qui potestatem ordinauit ad laudem bonorum, ultionem malorum, ita Dei ministri sunt in Ecclesia quoque ordinati ad docendum, ad absol uendum resipiscentes & excommunicandum impoenitentes. Quemadmodum Magistratus est Dei & suæ Reipub. seruus: ita animarum pastores sunt Iesu Christi & suæ Ecclesiæ serui. Etsi Magistratus Reipub. famulus est, non tamen est cuiuslibet cerdonis mancipium. Etsi Ecclesiæ Episcopus est cuiuslibet seruus est, tamè non est subiectus cuiuslibet hominum Ecclesiæ imperio, nec est cuiusuis lixæ seruulus.

Vt Magistratui in politica commissus est gladius, siue iu-

risdictio, qua suam politiam regat, & ex legibus cuique iura reddat, atq; ita singulis in sua Repub. seruiat, ita ihs qui in Ecclesia præsunt, à Domino commendata est doctrina, ut hac Ecclesiam regant, & eius explicatione in sua Ecclesia omnibus & singulis seruiant. Sed ipsi debent mundum docere & doctrina gubernare omnem creaturam, Verbi Dei capace, non debent mundi temeritate & libidine regi. Christi ministerio præsunt, qui eis dixit: Ite, predicatè Euangelium omni creaturæ, non sunt humanarum cupiditatum mancipia. Sūt Scripturæ custodes & interpretes, Hac debent gubernare Ecclesiam, non sunt pedarij suffragatores imprudentium et petulantium hominum.

Gubernatio in Ecclesia non est dominatio, sed est scripturæ & diuinæ uoluntatis expositio, quæ urgenda est in Ecclesia, docendo, exhortando, admonendo, redarguendo, excommunicando et absolueno, ac omnibus illis modis quibus Dei gloria & Ecclesiæ salus promoueri potest. Dominatio est pars tyrannidis. Tyrannis in quauis Repub. detestanda est, tantum abest ut in Ecclesia probari possit, ubi nihil nisi doctrina Euangelij Christi sonare & regnare debet, non priuata hominum cupiditas.

Respub. regendæ sunt aut scriptis legibus, aut receptis & iustis consuetudinibus, aut recte rationis consilio & æqui tate, non priuata aliquorum hominum praua uoluntate. Ecclesia tantum gubernada est Dei uerbo, quod Dominus uoluit regulam ac normam esse in uniuerso orbe, ut qua dirigerentur affectus & mores in quouis uitæ genere, & in religione Dei cultus regerentur.

Quos Dominus præficit suæ doctrinæ ministerio, eos non uult humanæ uoluntatis & arbitrij esse seruos, sed fidosuorum mysteriorum œconomos. Ipsi mundum debent docere

IN DIE ASCENSIONIS.

docere & regere nomine sui Domini, & per ipsius verbum, non à mundo regi debent. Ipsi à Domino emittuntur ut mundum doceant & arguant de peccato, ut gregem Christi, sicut D. Petrus ait 1. cap. 5. pascant, id est, doceant & gubernent, non ut mundo obsequantur & eius uoluntati seruiant, sicut pseudapostoli uentris mancipia facere solent.

Vt non licet pastoribus animarum dominium exercere in sortem ac gregem Domini: Ita etiam non licet aut ἀρχατείας, aut δημοκρατείας Ecclesiæ inspectores in hominum seruitutem redigere.

Scriptura Euāgelij ministros uocat Pastores, Episcopos, Presbyteros, Dei œconomos, Prophetas, doctores, Apostolos, Dei cooperarios. Hæ uoces profectio honestæ & diuinæ gubernationis appellationes sunt, non seruilis subiectionis. Apostolus eos duplici honore dignos iudicat, Dominus eos ordini parentum connumerat. Viderint ergo isti δόμαχοι, et Ecclesiæ Christi depopulatores, quam rationem Deo redduri sint, qui hodie synceros, fidos & innocētes Ecclesiarum pastores aut impudenter suo loco mouent, aut inedia callidè eijciūt, ut sic cogant eos aut egere, aut suis affectibus subseruire, et à mandato Christi declinare, qui uult suo uerbo mundum regi, non se à mundo regi.

Non rari nunc sunt ἀνόμοτοι & ἀναλφάβητοι idiotæ, in manibus suis habentes, unde Christi ministris uiuendum sit, qui arrogant sibi in ministros summum imperium, quicq; eos pro inuictoratis mancipijs reputant, & domesticis seruilis comparant. Nec pudet eos impudenter sic obgannire suarum animarum pastoribus, ut probent suum in Pastores suos imperium: Qui stipendium numerant, sunt illorum domini quibus numeratur. Nos stipendium numeramus Ecclesiæ ministris. Non est itaq; ambigendum, quin simus illorum domini.

EVANGELIUM

Si rogares bellos istos Ecclesiastici et sacri ministerij euer-
sores, quantum ipsi de suo numerarent Ecclesie ministris, in-
telligeres eos ad conseruationem ministeriorum Ecclesie nec
teruncium dedisse, nec unquam duros de suo aliquid esse,
nec eos nomine numerati stipendij magis censerì posse do-
minos ministrorum Ecclesie, quam Turca eorum dominus
iudicari possit, qui ut nunquam ad conseruationem ministre-
rij Christi aliquid dedit, ita neq; daturus est. Si quid uerì ha-
beret maior propositio, quæ in se falsissima est, non tamẽ qd
illi ἀνόντοι ratiocinatores inferunt, sequeretur, sed hoc, Eccle-
siam dominam esse ministrorum Christi, non Ecclesie quæ
sacrorum ministeriorum, erogare, non imperare Christo &
eius ministris.

Quam autem insulsa, inepta, stolidi, delira & obtusa sit i-
storum homuncionum argutatio hinc aestima. Liberi quia
hoc officium parentum domini, nihilominus debent illis ho-
norem, non minus pertinet ad liberos Dei mandatum: Ho-
nora patrem tuum & matrem tuam, quam si ipsi à parenti-
bus nutrentur, quos nunc alunt. Item, Vxor quæ suo labo-
re alit ægrotum maritum, non fit propterea mariti sui domi-
na, quod eum alit. Pro Deum immortalem ut dementant ho-
mines ambitiosa & praua persuasiones. Subditi censu, tri-
buto, uectigali, & alijs contributionibus conseruant officia
magistratus in sua Repub. Ergo ne subditi erunt sui magi-

Nec hinc ulla dissimilitudo est: quia hæc omnia Dei præce-
pto pariter sancita sunt. Sicut Deus politiam, ita & Ecclesia
constituit. Sicut politie quosdam uoluit præfici, ita & Eccle-
siae suos præfici uoluit. Ecclesia absq; inspectoribus minus
potest

potest subsistere, quàm Respub. absque magistratu, quòd illa cœlesti sapiētia, hæc ratione, qua unusquisque naturaliter præditus est, gubernetur et conseruetur. Sicut Deus in politia uult subditos impensis suis conseruare publica officia ad hanc uitam necessaria, ita uult et Christianos Christi ministeria ad cultum Dei & animarum salutem necessaria cōseruare suis sumptibus. Ministeria tum Ecclesiastica tum politica Dei sunt. Nulli concessum est in his pro sua libidine dominari. Necesse est ut conseruentur et administrentur iuxta uoluntatem Dei qui ea instituit. Vt Episcopi qui in Ecclesiam exercent dominium impiè agunt, ita etiam impiè agunt illi, qui sibi imperium in Christi ministerium et Christi ministros arrogant, quiq; uolunt eos regi humanis opinionibus aut uoluntatibus in sacris officijs. Breuiter Christo Domino utriq; parere debent & cedere, non Christus ipsis.

Vicesimæ primæ.

Christus ad sui corporis ædificationem, quod Ecclesia est, multos & uarios œconomos in suo ministerio ordinauit, Ephes. 4. uoluitq; eos suos labores & operas inter se partiri, ut unusquisq; suum officium rectè curare, & commodè, diligenter ac ritè facere posset. Non est ea inhumanitas & auidia in Dei ordinatiõibus, qua immoderatis & intolerabilibus laboribus fidos et synceros suos ministros obrui uelit. In omnibus rebus Deus comprobatur utilem & iustam. Et ut ea esset inter Ecclesiæ ministros, Apostolus iubet in Ecclesia præfici ministerijs Episcopos, Presbyteros & Diaconos. Et si Dominus ita coniunxit Baptismum in prædicationi Euangelicæ, non tamen ita coniunxit, ut non liceret ministris Ecclesiæ hæc officia se parare, & pro commoditate inter se commodè partita administrare.

Domini uoluntas est, ut Euangelium in uniuerso terrarum

EVANGELIUM

orbe denunciatur, & ut homines baptizentur. Siue id unus, siue plures, siue conuictim ab uno, siue separatim à duobus, ac pluribus fiat, nihil ad Dominum. Dominus uult Euangelium annunciari & homines baptizari. Id cum fit, Christi mā dato fit satis. Qua ratione & ordine id fiat, nihil refert. Quò Evangelici ministerij officia melius & commodius instituitur et curantur, eò acceptius id et gratius est Domino. Commoditatis rationes in sacris ministerijs Dominus cōmendat prudentiæ suorum œconomorum. Seuerius nihil neq; præscribit, neq; exigit. Relinquit in hac re suis œconomis libertatem, non ut ocij & inertia locus sit, sed ut eò rectius & diligentius curentur officia Evangelici ministerij. Hanc libertatem esse & semper fuisse in Euangelij ministerio Christus & eius Apostoli suis exemplis testantur. Christus innumeros docuit, Euangelium Domini omnibus annunciauit, nullos tamen ipse baptizauit, sicut Ioann. 4. dicitur. Iesus ipse non baptizauit, sed discipuli eius.

Quod aut Ioan. 3. scribitur, Iesum cum suis discipulis in Iudæa commorantem baptizasse, non pugnat cum hoc loco. Quia discipulorum Baptismus etiam Christi Baptismus est, cuius mandato aqua baptizabant, ut hoc symbolo ei consignarent Euangelij sectatores. Christus igne & Spiritu baptizauit occultè, discipuli aqua apertè baptizabant. Aquæ Baptismus tamen propriè Christi erat, non Apostolorum. Rectè ergò dicitur Christum cum discipulis in Iudæa commorantem baptizasse. Hoc ipsum enim quisque facere dicitur, quod per alios efficit.

Lucas Actorum 2. scribit in prima concione D. Petri uno die circiter ter mille homines recepisse sermonem Domini, baptizatos & Christo adiunctos fuisse. Impossibile uerò est uel Petrum solum, uel etiam alios Apostolos loquentes uerbum

IN DIE ASCENSIONIS.

bum Dei, & docentes, potuisse tam breui temporis spacio tam grandem hominum turbam baptizare. Verisimile igitur est, omnes illos discipulos, qui tum erant Hierosolymis, & credebant Christum à mortuis resurrexisse, atq; in coelum ascendisse, Apostolis in baptizando operam suam praestitisse. Ita D. Petrus Actor. 10. aliorum opera usus est in baptizatiōe credentium. Cùm enim uideret in suo uerbo auditoribus coelitus donari Spiritum sanctum, iussit eos baptizari in nomine Domini. Iubens eos baptizari, in alios reijcit baptizandi officium.

Baptizandi igitur munus Euangelij doctores alijs posse committere, nec unam personam ad utrunq; onus semper esse astrictam Apostolus 1. Corinth. 1. indicat, qui cùm multa millia Euangelio erudisset, ait se tantum baptizasse Crispum, Caium, & Stephanæ domum, Item baptizandi & Euangelizandi munus posse diuersis personis demandari discretè affirmat, dicens, se à Christo non esse missum ad baptizandum, sed ad euangelizandum, non q; baptizare non sit Euangelici ministerij pars, sed quòd Baptismo alijs uacare possint, ut ipse sine impedimento incumbat doctrinæ.

Alius alio melius & efficacius docere potest, quia alius alio mysteria Dei melius intelligit, & rebus sacris magis afficitur. Alius autem nec melius, nec efficacius alio baptizare potest. Seruata ea Baptismi forma quam Christus tradidit, æquè baptizant omnes: nulla est propter personas in Baptismo præcellentia. Idem ualet omnium baptismus coram Deo. Aequalis in eo energia est. Cùm autem sint discrimina donorum Dei, alijsq; melius sit instructus ad docendum alio, maximum discrimen est in docendo. Ab hoc discrimine cognoscitur, ad quid quisq; à Deo præcipuè sit uocatus & missus.

Non est quòd quisquam sacrorum indoctus credat se à

EVANGELIUM

Deo ad docendum esse missum, cum docere nequeat. Quis que tantum ad hoc à Deo mittitur, quod intelligit, & prestare potest. Initio quidem rudes Apostoli erant, sed non ante misit eos Christus, quam ad propositum ministerium idoneos reddidisset.

Cum Apostolus uideret, quantum interesset inter suam & aliorum de mysterijs Dei noticiam, & ad docendum habilitatem, ait se à Christo ad euangelizandum, alios ad baptizandum esse missos, id est, se magis idoneum esse ad docendum, alios ad alia ministeria aptos esse, atque ob id se nauare operam doctrinæ (quæ præcipua & præcellentior pars est ministerij Christi) & alijs committere alia officia Ecclesiastici ministerij.

Vicesimæ secundæ, & Vice-

simæ sextæ.

Dominus baptizatos, si in Christum credunt, saluos fore pronuncians, salutis promissionem adiicit baptismo, negatque illos uisuros esse regnum Dei, qui ex aqua & Spiritu sancto non fuerint renati. Ab hac promissione Iesu Christi Dei filij (cui omnis potestas in cœlo & terra data est, & qui salutis opes pro suo arbitratu qualibet re obsignare & porrigere potest) aque baptismus est æstimandus, non ab ipsa aqua, quæ ab alia aqua nihil differt, neque à cærimoniolis baptismi additis, quæ (ut ueteres loquuntur) non sunt de substantia baptismi, nec sunt τὰ ἕρμα, sed τὰ ῥόρυα baptismi, propter uulgaritatem, ut baptismus illis ornaretur, uenerabilior & commendatior imperitis redderetur. Cærimoniæ huius auctores putauerunt id cærimoniolis posse exponi & præstari in Ecclesia, quod Dominus enarratione sui uerbi, non cærimonijs præstari & conseruari uoluit, & ritibus in Ecclesia res sacras posse ostendi, sicut in Scenis res alienis personis præsentari solent.

Si sub

IN DIE ASCENSIONIS.

Si sub nouo testamento (in quo sublatis umbris veritas proponitur) Dominus salutis mysteria, cærimonijs ceu aptis & significantibus symbolis proponi iudicasset conducibile, & ipse suis Sacramentis cærimonias addidisset. Non putandum est eum tam incogitantem fuisse, ut in suo ministerio eius aliquid omiserit, quod ad promouendam Ecclesię salutẽ potuisset prodesse. Dominus suo uerbo potius uult illustrari Sacramẽta, quàm cærimonijs, quibus ut plurimum doctrina obruitur. Nec istæ cærimonix sunt ferendæ in Christianorum cœtu, quæ non seruiunt doctrinæ, quales sunt pompa papistarum cærimonix, quibus hactenus doctrina Euangelij non solum oppressa, sed propemodum è templis exclusa ac depulsa est.

Qui iudicant exorcismis, consecrationibus & cæteris cærimonijs Baptismi uirtutem adaugeri, contumelia afficiunt Baptismum Christi & Apostolorum, qui absq; istis nugis baptizauerunt. Sacramentis Christi sua uis diuinitus est. Ea exhibetur per diuinam promissionem, additam Sacramentis. Baptizati salui fiunt, non quòd consecrata aqua in Ecclesia sint tincti, sed quòd iuxta Christi mandatum baptizati sint eo aquæ baptismo, cui salutis promissio addita est, & quidem ab eo qui cœli & terræ Dominus est, qui in peccatum, mortem & Satanam potestatem habet.

Omnis uis Baptismi posita est in promissione, quam Dominus ipse exhibet, cuius solius est remittere peccata, & dare Spiritum sanctum, regeneratẽ corruptam naturam nostram. Inter simplicis aquę baptismum & Christi baptismum plurimum interest. Aquæ elemento corporis sordes ablui possunt, ad animam uerò aqua penetrare nequit, nec ea possunt ablui naturæ uitia, nec uetus homo ea renouari potest. Ideò simplicis aquæ baptismus nihil aliud est, quàm inutilis

EVANGELIUM

corporis lotio. Christi baptismo qui datur in nomine patris, filij & Spiritus sancti, coniuncta est Dei uirtus, & additum est Euangelium salutis, ac promissio de remissione peccatorum, de renouatione ueteris naturæ, de æterna uita & salute. Ideo inter Christi baptismum qui aqua fit, & inter ceteros baptismos siue corporis lotiones magnum discrimen est. Nam Baptismus Christi propter Dei ordinationem, mandatum, et uerbum est efficax, et confert res promissas, estq; organon & uehiculum Dei, quo ad nos salutis beneficia adferuntur, & per quod eorum dispensatio inchoatur in hac uita in Ecclesia.

Vicesimatertia, Vicesimaquinta.

In Baptismo ihs addicitur salus, qui iuxta Dei ordinationem in Christo baptizantur. Apertum ergo est Baptismus salutis organon tum sigillum esse. Organon est, quia cum Baptismo offertur & exhibetur salus. Sigillum est, quia salutis promissio ei est coniuncta & in eo obsignata omnibus creditibus in uniuerso orbe.

Vicesimaquarta.

Christus mundum seruaturus iubet Apostolos Euangelium prædicare & baptizare. In salutis ministerio coniungit baptismum uerbo. Prædicatio & Baptismus præcipiuntur in eundem finem. Comprehenduntur in eodem mandato. Ergo Baptismus tam necessarius est ad salutem, quam est Euangelij prædicatio. Christus Euangelio salutis addit Baptismum, & iubet ut Apostoli Euangelium annuncient & baptizent, pronunciatq; saluos fore qui crediderint & baptizati fuerint, negatq; Ioann. 3. hominem uisurum esse regnum Dei, nisi renatus fuerit ex aqua & Spiritu. Ex hoc liquido apparet, & uerbo & Sacramento nobis opus esse ad consequendam salutem in Christo propositam.

Sicut

IN DIE ASCENSIONIS.

Sicut circumcisio masculorum sine iactura salutis in ueteri testamento omitti non potuit, ita neque baptismus omitti poterit tempore noui Testamenti. Christus mandat ut baptizemur, & annumerat Baptismum ministerio salutis. Cōiungit eum cum Euangelio. Christo itaq; se opponunt, & salutem suam tum aliorum produunt, qui arbitrantur baptismum omitti posse; tanq̄ externam & inutilem aliquam caerimoniam. Scire refert plurimum, cuius institutio sit Euangelij prædicatio, & administratio baptismi, nempe Christi uniuersæ creaturæ Domini sedentis ad dexteram patris, ut hac consyderatione, illi, qui præsunt, intelligant hoc ministerium summa fide, diligentia, ac reuerentia tractandum esse, utq; Ecclesia discat magni æstimare & uenerari ministerium hoc sacrum & in honore habere eius administratores.

Christus in cœlum iam iam ascensurus hoc ministerium instituit, et commendauit illud uniuerso mundo, omnibusq; Euangelij ministris, dicens: Ite in mundū uniuersum, & prædicare Euangelium omni creaturæ, docete omnes gentes, baptizantes eas &c. Sicut Christi ministris præceptum est, ut uerbum doceant, & Sacramētum iuxta Christi mandatum administrent: Ita præceptum est omnibus hominibus, ut & uerbū audiant ac suscipiant, Sacramentoq; iuxta Christi mandatum utantur. Frustra institutum esset Euangelij ministerium, si Apostolis docētibus non deberet obedire mundus. Quid enim confert docere, ubi nemo obtemperarit docētibus.

Vicesimæ septimæ.

Anabaptistę furiosi homines spargunt passim sua deliria, docētes nullos esse baptizandos, nisi primū Verbum Dei didicerint, & ex scientia sua sponte Christo nomen dare potuerint, damnantq; omninò baptismum puerulorum, quem Ecclesia inde usque ab Apostolorum tempore habuit & ap

EVANGELIUM

probauit. Nituntur autem præcipuè insulsa hac ratiocinatio-
ne. Fides est ex doctrina. Fides debet precedere baptismum.
Ergò baptizari tantum debent uerbo Dei edocti & creden-
tes. Minorem confirmant hoc somnio, Christum, cum dixe-
rit: qui crediderit et baptizatus fuerit, fidem baptismo preter-
iisse, uelleq; ut non sine delectu baptizentur omnium Chri-
stianorum liberi, sed tantum illi, qui credunt in Christum, &
fidem profitentur. Aiunt docendi & baptizandi ordinem in
narratione commissionis Christi præscribi. Sed hoc ab illis di-
ci potest, probari non potest.

Scriptura de rebus inter se coniunctis loquens, compre-
hensiuam res proponit, non præfigit tempus & ordinem. Si
Scripturæ testimonijs eiusmodi regula statueretur, ea quæ
prius dicuntur, etiam tempore & ordine esse priora, bonæ
Deus, quæ portenta dogmatum ex hac regula secutura &
proditura essent. In principio creauit Deus cælum & terram,
ergò rerum principium fuit ante Deum, quia prius fit princi-
pij & creature mentio, quàm Dei. Apostolus priore Timot.
2. dicit: Deum uelle omnes homines saluos fieri, & ad agnitio-
nem ueritatis uenire: Apostolus non simpliciter loquitur,
sed allegat Dei uoluntatem. Si in omnibus ijs, quibus Deus
suam uoluntatem exponit, simul ostensus est ordo exequen-
di eius uoluntatem, ergò Deus uult omnes homines prius
saluos fieri, & deinde agnoscere ueritatem. Quando: In hac
uita: Non, sed cum salui facti fuerint olim in æterna uita, uult
q; ut absq; Euangelij prædicatione & fide (quæ in æterna ui-
ta obliterabuntur) omnes homines salui fiant. Disertè enim
ait, Deum uelle omnes homines saluos fieri, & tum demum
(si quid ueri habet catabaptisticus canon) ad noticiam uerita-
tis uenire. Ex hoc uno loco æstimari potest, anabaptisticum
istum canonem, quouis portento portentosior em esse.

Chri

IN DIE ASCENSIONIS.

Christus etiam hoc anabaptisticum figmentum aperte dē-
luit, mandans, ut non solum antequam baptismus confera-
tur, sed etiam baptismo collato, Christi Evangelium cum do-
ctrina de bonis moribus semper doceatur & inculcetur ba-
ptizatis, doceanturq; baptizati seruare omnia quæcunque
mandata sunt Apostolis. Siue ante siue post baptismum ho-
mines doceantur, Christo perinde est, modò doceantur, &
uerbi Dei noticiam consequantur. Ideò utrinque doctrina
quasi sepius baptismum, inquit: docete omnes gentes, ba-
ptizate eas, & docete eas seruare omnia quæcunq; præcepi
uobis. Matth. 28. Hinc manifestum est, Christum mandantē
suis Apostolis, ut omnes gentes doceant & baptizent, neq;
ordinem, neq; qualitatem personæ baptizandæ descripsisse,
sed tantum in salutis ministerio coniunxisse doctrinam et ba-
ptismum.

Vicesimæ octauæ, Vicesimæ nonæ,
& Trigesimæ.

Quibus Christus Evangelium uult annunciari, eosdem
etiam uult baptizari. Evangelium iubet annunciari omni
creaturæ, quæ eius capax est, omnibus uē gentibus. Sub ap-
pellatione omnis creaturæ & omnium gentium proculdu-
bio etiam infantes comprehenduntur, ergò baptismo etiam
sibi uult consignari et consecrari omnē creaturam, omnesq;
gentes, quæ cupiunt Euangelij doctrinam & baptismum sus-
cipere. Vt autem ratiōis per ætatem compotes idonei sunt
ad accipiendam doctrinam, ita etiam quilibet pueri apti sunt
ad suscipiendum baptismum.

Stultè prætexitur pueros ad baptismi susceptionem non
esse aptos, quum nemo nesciat, eos lotioni aptissimos esse, e-
osq; sacro regenerationis lauacro opus habere propter ori-
ginis uitium, cum quo nati sunt. Non magis infanibus dene-

gari poterit baptismus, quàm Euangelium adultis. Salus est etiam infantium. Christus dicit ipsorum esse regnum cælorum. Quorum salus est, & qui ad regnum Dei pertinent, illis profectò nec salutis sigillum, nec catholica Ecclesiæ res se ra denegari potest. Nec signum illis poterit ulla ratione subtrahi, quibus signatum conceditur.

Obijcietur fortassè, Euangelium annunciari illis, qui id sua sponte suscipiunt, non obtrudi ijs, qui id capere nequeunt, ita nec baptismum ullis dari debere, præter quàm ijs, qui eum sua sponte expetunt. Et cum infantes eius nullam noticiam habeant, nec eum cupiant, nullo iure illum ipsis dari possent. Respondeo cavillationem esse quod obijciatur. Verbum illabitur in animos, aquæ baptismi tingitur corpus. Ad utramque partem mandati Christi requiruntur apta objecta & organa. Corpus quodlibet aptum est ad ablutionem baptismi, sed ad perceptionem uerbi quod prædicatur, non sunt aptæ quælibet hominum mentes. Ideò unaquæque pars mandati Christi applicanda & accommodanda est ad suam partem hominis.

Cum infantes tam benè & facillè possint baptizari, quàm adulti uerbo Dei possunt instrui, non magis illis cum ad baptizandum offeruntur, debet baptismus denegari, quàm his uerbum. Nec hæc est noua doctrina. Habet consensum totius sanctæ Ecclesiæ. Hæc ab Apostolorum tempore sic semper est interpretata Christi mandatum de Euangelij annunciatione & baptismo.

Apostoli etiam facto testantur, se ita intellexisse Christi institutionem de prædicatione Euangelij & baptismo, qui credente patrefamilias & cupiente baptismum pro se & suis, stetit post unam conciuiculam patrefamilias cum tota sua domo baptizauerunt, in qua absq; dubio pueri & multorum posteriorum

IN DIE ASCENSIONIS.

steriorum fidei ualde rudes extiterunt. Non enim absq̄ mī-
 raculo in una concione discere potuerunt uel præcipua ali-
 qua capita Christianæ doctrinæ. Statim post unam concio-
 nem D. Paulo iubente, Philippis Lydda cum sua domo et cu-
 stos carceris publici cum omni sua domo baptizatus est. Ac-
 torum 19. Absq̄ examine atq̄ delectu nulla facta inquisitio
 ne de fidei qualitate continuò baptizatos esse omnes, qui E-
 uangelio uel semel auscultârūt, & Christi religionem ample-
 cti uoluerunt, passim legitur in Apostolicis Actis. Manife-
 stum itaq̄ est, exactam omnium articulorum fidei ὁμολόγησιν
 nunquam sigillatim in ipsa turba baptizandorum postulatã
 esse ab Apostolis antequam baptizârint, quam tamen Ana-
 baptistæ exigere debere clamitant, antequam quisquam ad ba-
 ptismum admittatur, ut hac ratione à baptismo excludant in-
 fantes, à quo nec homo natura surdus, mutus & fatuus ar-
 ceri posset, si qui peterent eum Ecclesiæ Dei ascribi per ba-
 ptismum.

Absq̄ exemplo & autoritate Scripturæ infantes à Ba-
 ptismo depellunt anabaptistæ. Baptismus est symbolum ini-
 tiationis & consecrationis, quo consecramur ac nomen da-
 mus Christo. Hic non doceo Apostolos absq̄ præcedente fi-
 dei examine omnes baptizasse, neq̄ contendo fidei examen
 & confessionem à Christo esse improbatam, neq̄ improbo
 ueterẽ Ecclesiæ catechizandi morẽ ad docendũ utilem, & ad
 formandam pietatem necessarium. Non enim puto adultos
 poscentes baptismum admittendos esse ad baptismum abs-
 que iusto examine, sed hoc tantum urgeo sub prætextu con-
 fessionis fidei (quam anabaptistæ ab omnibus baptizãdis ex-
 igi debere rixantur) piorum infantes, qui aliena fide & orati-
 one in Ecclesia Christo offeruntur, à baptismo non esse arcẽ-
 dos nec ab eo esse depellendos, donec adoleuerint & didice-

rint reddere exactam rationem Christianæ fidei, & recensere præcipua capita nostræ religionis. Hæc mora non caret salutis periculo, & est seminarium dubitationis & inquietudinis conscientiarum, ideoq; est vitanda.

Cooptamur Christianorum consortio, & recipimur ad Christianæ religionis professionem per baptismum. Cum ad Christianismum aditus nemini prohibendus, nec ianua cuiq; præcludenda sit, non licet ulli homini, qui aut pro se ipse baptismum, aut pro suis ex fide petit, eum denegare. Sicut per circumcisionem Israelitæ in populi Dei cœtum & religionis consortium assumebantur, ita gentes per baptismum ascribuntur in unam religionem. Et ut per circumcisionem licuit pueros & adultos sine discrimine initiare religioni Israeliticæ, ita etiam nunc licet tum pueros tum adultos initiare & consecrare Christianæ religioni. Quod circumcisio fuit populo Israelitico, id nobis baptismus est. Cum per illam initiatiam nunc infantes, per baptismum ascriberentur Ecclesie. Hæc ne modo in sua libertate maiori seruituti astricta erit, q̄ legis populus olim fuit.

Apostoli fecerunt suum officium iuxta Christi mandatū. & baptizârūt quotquot cupiebant Christo per baptismum initiari. Cætera quæ per verbum & Sacramenta baptizatis exhiberi & in eis effici oportuit, commiserunt Deo. Ipsi plantabant & rigabant, Deo committebant incrementum. Eorum munus fuit predicare & baptizare. Hos limites nō sunt transgressi. Non arrogârunt sibi iudicium faciēdi delectum aliquem inter homines docendos et baptizandos, ut Anabaptistæ faciunt. Apostolorum exemplum oportet imitari omnes Christi ministros. Nos ignari sumus occulti iudicij Dei, ideo

IN DIE ASCENSIONIS.

ideò nostrum non est Christo nostra arbitraria baptismi colatione suos secernere. Hoc iudicium Deo est relinquendū. Is suos nouit, nos eos non nouimus.

Trigesimā primæ.

Omnipotens Dei uirtus coniuncta est omnibus Dei uerbis & ordinationibus. Noua, ridicula & stolidi iudicabatur Euangelij doctrina ab omnibus mundi sapientibus, ridebatur & habebatur odio ab omnibus, nihilofecius tamen perripit, resistente Satana cum toto mundo, innotuit & suscepta est in toto orbe. Vnde huic doctrinæ tanta uis, quæ per inermes, obscuros & contemptibiles paucos uiros annunciata est: profectò à Domino suo sedente in dextera Dei. Ipse præcepit ut Apostoli irent in uniuersum mundum, & prædicarent Euangelium, ideò ipsis euntibus uerbum quod adferrebant, nulla sæuicia, nullis artibus, nullaq; potentia impediri potuit. Tota uis progressionis Euangelij sita fuit in hoc uerbo, Ite, & prædicate, quasi dicat Dominus Apostolis, de successu demandati muneris nihil sitis solliciti, ne conuertatis animi oculos in demandati negocij difficultatem & impossibilitatem, facite uos tantum uestrum officium, ite et docete, committite mihi successum. Ego etiam resistantibus inferis cum omnibus mundi sapientibus & potentibus patefaciam Euangelium meum in uniuerso terrarum orbe per uos, nihil sitis solliciti, uestrum est facere imperata, meum est fortunare quod impero.

Sicut initio Euangelium sola diuina uirtute plantatum est, ita etiam semper est cõseruatum, & usq; ad nouissimum diem Domini spargetur, promouebitur & conseruabitur in toto mundo. Repugnante ratione homines in toto orbe diuinis miraculis quasi perpulli & pertracti sunt ad professionem Christiani nominis. Signis enim uicti dederunt Christo

nomen. Placuit Domino suam religionem solo uerbo absq̄
externa ui constituere, & mundum sibi subiicere per doctri
nam, & per homines indoctos, simplices, inexpertos, nume
ro paucos, pauperes, inermes, nullius existimationis, & ob
scuros, ut nostræ fidei summa certitudo esset, utq̄ certò ste
tui posset, Christianam religionem diuinitus constitutam
esse.

Ne Christianæ religionis hostes cauillari possent, religio
nem nostram introductam esse hominum calliditate, tech
nis, uiribus, opibus, autoritate, potentia, tyrannide, tech
rebus, quæ apud mundum in precio sunt, & quibus aliquid
mortalibus obrudi potest, quibus & Mahometica supersti
tio inuecta est, Apostolis prædicantibus & Domino ubique
cooperante & confirmante eorum doctrinam signis, absq̄
ulla ui propagatus est Christianismus per totum orbem eti
am resistantibus doctis, prudentibus, nobilibus, opulentis,
potentibus, &c. Sicut & sacræ & Ecclesiasticæ historiæ abū
de testantur. Sola itaq̄ Dei uirtute & potētia confirmatum
est Euangelium, & Christi religio constituta est in mundo,
& confirmatiæ constituti Euangelij eventus declarat Eu
angelico ministerio nihil præclarior, nihilq̄ potentius esse, e
iusq̄ œconomis nihil esse dignius, quòd sint in totum mun
dum missi legati Iesu CHRISTI filij Dei, & cœli ac terræ
Domini.

Trigesimæsecundæ.

Etsi multi Christo ascribuntur per baptismum, tamen il
lis tantum contingit in Christo salus, qui in eum credunt. Ba
ptismus est salutis in Christo promissæ sigillum, ideo illis irri
tum sit hoc sigillum, qui in Christum nec credunt, nec eum
agnoscunt pro saluatore uniuersi mundi. Sacramenta diuini
tus instituta in Christum respiciunt, ad hunc omnes remit
tunt,

IN DIE ASCENSIONIS.

tunt, in eo illud exhibent, cuius sigilla & symbola sunt. Signa sacramentalia absq̃ Christo nihil sunt, aut si quid sunt, tantū sunt inanes cærimonie. Nihil ergo profunt absq̃ fide. Et hoc inuuit Christus subiiciens omnes illos condemnatum iri qui non crediderint, etiam si ipsis millies sit annunciatum Euangelium, & ipsi uigiesies sint baptizati.

ASSERTIO SENTENTI-

arum quarti loci.

Primæ.

NISI ratio humana cæca & ignara esset mysteriorum salutis, non fuisset opus uniuersum mundum edoceri per Euangelium, & Euangelio fidem facere miraculis. Nisi etiam mundus damnatus & æternæ mortis reus esset, non fuisset opus Euangelio salutem ei annūciari in Christo redemptore, nec fuisset necesse Baptismum instituire, ut esset symbolum deprauatæ ac uitiosæ naturæ, & gratuite redemptionis atq̃ æternæ salutis in Christo oblatæ sigillum. Horum fines rectè considerati & expēsi clarè testificantur, mundum naturaliter prauum & cæcum esse in ijs, quæ spectant ad regnum Dei & nostram salutem, eumq̃ gratis seruari absq̃ suo merito aliena iusticia.

Secundæ.

Deum (qui creatione & redemptione suam inenarrabilē dilectionem erga nos declarauit) nos gratis per Christū seruare absq̃ nostro merito hinc fit manifestum, quod damnato mundo et idolatricis per Euangelium salutem offert, q̃ lege Mosaica abrogata, propter fidem in Christum, iusticiam imputat & salutem donat, & quod hanc, suscipientibus Euangelium, baptismo statim obsignat. Hæc argumento sunt propter Christum salutem gratis donari, non solum immerē

E V A N G E L I V M

tibus, sed etiam æternam maledictionem et mortem meritis.

Tertiæ.

Cùm Christus dicit credentes saluos fore, affirmat omnes illos, qui Euangelio credunt, liberatū iri ab omnibus ijs, quæ per peccatum in mundum introducta sunt, & cum maximo æternæ & cœlestis gloriæ ac beatitudinis lucro restitui omnia, quæ Deus homini ad suam imaginem condito, & nondum lapsō in initio dederat. Qui crediderit, saluus erit, id est, à peccati culpa & pœna liberabitur, & donabitur ei quicquid Iesus Christus Filius Dei, legis execratio factus, legis implementatione & Dei reconciliatione nobis impetravit & acquisiuit. Qui non crediderit, condemnabitur, hoc est, omnis incredulus in peccatis suis morietur, & luet æternas pœnas peccato per iustum Dei iudicium constitutas.

Quartæ. Quintæ.

Vt Dominus indicet, una eademque ratione seruari Iudæos et gentes, atque ad eum omnes homines per totum terrarum orbem, instituit unum salutis ministerium, et neglecta Mosæica religione, idem Euangelium iubet annunciari omnibus gentibus, salutem offert & obsignat omnibus credentibus, tum Iudæis tum gentibus in uno ac solo Iesu Christo, ostenditque omnes seruari reconciliatione & redemptione Iesu Christi Filij Dei. Si diuersa & alia atque alia ratio iustificationis esset in diuersis & alijs atque alijs nationibus, aliud Euangelium fuisset demandandum, & pro baptismo alia atque alia carimoniam instituendam fuissent, ubique idem ministerium reconciliationis pro omni creatura, omnibus uero gentibus non fuisset constituendum. Cùm omnibus uero Euangelium annuncietur, idemque Baptismus conferatur, non est dubium, omnes credentes eiusdem iusticiæ, reconciliationis, & salutis in Iesu Christo Domino participes fieri. Huc facit,

IN DIE ASCENSIONIS.

cit, quod D. Paulus ait ad Gal. 3. In Iesu Christo omnes unum hominem repræsentare & esse. Huius participationis æqualitas etiam his uerbis exprimitur: Qui crediderit: quasi dicat: cuius generis, loci, conditionis, dignitatis, ordinis, fortunæ, et id genus is sit qui credit, nihil refert. Quicumq; credit, sine respectu personæ, saluus erit.

Sextæ, & Septimæ.

Salus, uita æterna, totaq; Dei hæreditas Dei donum est, quod Dominus denunciari & offerri iubet mundo impio, prauo, suaq; gratia indigno. Euangelium et Sacramenta, quibus salus in Christo offertur et obsignatur Dei sunt. Totum itaq; hoc à Deo est, & in Deo situm est quo iustificamur. Fides, qua salutis beneficia accipiuntur, Dei quidem donum est (eam enim in nobis Spiritus Dei excitat & efficit) nostra tamen uerè est & dicitur, sicut alia Dei dona in nobis Spiritus Dei excitata nostra sunt. Fides, ut sic loquar, effectiue Dei est, subiectiue nostra est. Salutis opes, quæ uerbo Dei offeruntur et Baptismo obsignantur in Christo, Dei sunt. Fides, qua oblata suscipiuntur, nostra est. Ita aliquid per gratiam Dei in nobis est, quo iustificamur, nempe, fides, qua in Christo iustificationem apprehendimus & consequimur. Cùm Dominus mundo iubet annunciari suum Euangelium, æternæ uite opes ei affert, hasq; fide uult suscipi. Ergo alienum est quo iustificamur, sed proprium est per gratiam Dei, quo iustificationem accipimus & nobis appropriamus.

Octauæ, & Nonæ.

Rationem non percipere fidei mysteria Apostoli sua incredulitate declarant, quam in eis Dominus reprehendit. In discipulis Domini cernitur imago caliginis humanarum mentium. Ut illi ratione in fidei mysteria impingebant, & falsa ac uana ea iudicabant, ita omnium mortalium ratio impingit,

EVANGELIUM

& de mysterijs iudicat. Myſteria quia ſola fide percipiuntur, Dominus fidem exigit ab auditoribus Euangelij, & ijs qui baptizantur, non depoſcit rationis acumen, quòd lux myſteriorum ratione apprehendi nequeat, eamq; pro denſiſſimis tenebris ratio habeat.

Miracula quæ propter incredulos fiunt, uerbo adiunguntur, illisq; conciliatur ei fides. Niſi ratio naturaliter pugnet contra Euangelium, ſuffeciſſet eius prædicatio, non fuiſſet opus ſermonem Apoſtolorum confirmare per ſubſequentia ſigna. Hæc confirmatio argumento eſt, rationem pugnet contra fidei noticiam. Nullam noticiam ac ſcientiam ſalutis naturaliter eſſe in toto mundo, Dominus perſpicuè reipſa comprobat, Apoſtolos per uniuerſum mundum ablegans, ut ei patefaciãt ſalutis cognitionem. Si ratio quæ in mundo prælucebat & mundum gubernabat, ſuis uiribus intellexiſſet ſalutis myſteria, Domino non fuiſſet neceſſe doctrinam per ſuos legatos nouam lucem accendere in hominum mentibus, et patefacere uerbum ſalutis mûdo incognitum. Mundus ſuo ingenio potuiſſet etiam hanc lucem proferre, ſi eam habuiſſet, ſicut multa alia naturæ arcana ex obſcuriſſimis tenebris eruta protulit ſui ingeniij uiribus. Sed hæc quia extra conſpectum rationis poſita eſt, mundus tenebriſoſus hanc lucem oculis ſue mentis, abſque Spiritus ſancti illuminatione uidere nequit. Ideò neceſſe fuit, eum doceri uerbo Dei cœli tus reuelato, ut animi noſtri fulcirentur et corroborarentur aduerſus offenſiones, quibus in luctis diffidentia animi dubij redduntur & franguntur. Opera præcium eſt nos ſcire ſi dei doctrinam cum ratione ex diametro pugnet, fideiq; noticiam à rationis noticiâ plus diſtare, quàm cœlum à terra diſtat, ſi in ſpiritalibus pugnis & fidei exercitijs ſubſiſtere debemus.

Decime.

IN DIE ASCENSIONIS.

Decimæ.

Lex est obiectum obedientiæ. Ipsa hanc præscriptis legibus gubernat. Humana doctrina est obiectum opinionum, & iudiciorum humanorum. Euāgelium siue promissio Dei in Christo Ecclesiæ condita, iustificantis fidei obiectum est. In hanc fides iustificans tantum intendit omnes suas vires ac neruos, & defigit suos oculos, in hac apprehendit salutem, & ex ea statuit certò se absolutū iri in iudicio Dei. Et ut Dominus indicet solum Euangelij uerbum fidei iustificantis obiectum esse, lege Mosaica abrogata & mūdi Philosophia cōtempta, iubet Euangelium in uniuerso mundo annūciari, & ut huic ad salutem mundus credat, exigit.

Vndecimæ.

Regni Christi in Ecclesia & politiæ magnum est discrimen. In Christi regno, siue in Ecclesia omnes credētes, etiam mortis rei, propter fidem in Christum iusti pronunciantur, & absoluntur, damnantur q̄ tantū increduli. In politiā nec fides, nec incredulitas respicitur, sed legis iusticia & iniusticia. Politica potestas omnem inobedientiam iuxta leges punnit, tum in credentibus, tum in incredulis. In Ecclesia militante ratio habetur fidei, in politiā actionum. Ideò Phariseus qui in Ecclesia damnatur, in politiā absoluitur, & peccator, qui in politiā iniusticiæ damnatur, in Ecclesia propter fidem absoluitur & iustificatur.

Ne qui tamen putarent in Ecclesia licere impunè peccare, nec in ea animaduerti in nota flagitia, ideò excommunicatio à Domino est instituta, qua peccata coercentur. Remissio tamen peccatorum non est sita in ipsis Ecclesiasticæ disciplinæ satisfactionibus, sed in fide, & damnatio in incredulitate. Quia etiamsi excommunicatus per externa resipiscentiæ testimonia, Ecclesiæ sit reconciliatus, & ad communionem

EVANGELIUM

admissus, tamen apud Deum non absolvitur alia ratione, & per fidem Christi, nec etiam Ecclesia sciēter hominem incedulum pœnitentiam simulantem propter externas impositiones satisfactiones absolvit, sed per eas declarat tantum diuinitus remitti peccata uerē pœnitentibus.

Duodecimæ.

Euangelium Christi per uniuersum mundum annuntiatum est, ut per fidem in filium Dei, hominem factum, DEO coniungeremur, eius naturę participes fieremus, eius populo adnumeraremur, inter eius filios & hæredes computaremur, uniuersoq; mundo salutis spes ostensa est in fide Christi, miraculisq; comprobatum est, saluos fore omnes, qui in Christum credunt & baptizati sunt. Ut manifestè ostenderetur, homines sola fide Christi seruari, lege abrogata, philosophia contempta, & omnibus tum Iudæorum, tum Gentium cultibus reprobatis, Euangelium annuntiatum est, et salus promissa sine personæ acceptione in toto mundo omnibus, Euangelio credentibus.

Decimatertiæ, Decimæquartæ.

Christus docens credentes saluos fieri, & incredulos damnari, affirmat gratis seruari eos, qui salui fiunt, illamq; iusticiam in Christo apprehendi propter quam iusti coram Deo reputantur. Christus est propiciatio pro peccatis totius mundi. Hęc propiciatio & reconciliationis uictima in Euangelio annunciata, in mundo fide apprehenditur. Aliena itaq; iusticia, alienoq; merito seruantur qui fide salui fiunt.

Verbo Dei offertur & Baptismo ob signatur Ecclesię quo seruamur. Sed Christi iusticia uerbo & Baptismo Ecclesię exhibetur. Manifestum ergo est aliunde donari, non nostrum esse, quo iustificamur & saluamur. In aliena persona positum est, quo confidimus nos iustificatum iri, nempe in persona

IN DIE ASCENSIONIS.

persona Filij Dei, ideo nostris uirtutibus, iusticijs ac meritis illa iusticia tribui nequit, qua in iudicio Dei subsistimus et seruari confidimus.

Iusticia fidei opponitur iusticiæ legis & nostrarum actionum. Cùm docetur credentes propter fiduciam in Christũ seruari, excluduntur omnia humana merita. Frustrã iubere mur in Christum credere, et eius iusticię fidere, si penes nos esset, propter quod coram Deo pronunciamur iusti. Quod fide accipitur, Dei donum est, in semine Abrahæ propositũ, quod nostris iusticijs paratur, nostrum meritum est. Donũ & meritum contraria sunt. Quod meremur, non donatur, quod donatur, non meremur. Pugnancia loquitur, qui docet, homines & gratis benigna Dei donatione, & suis meritis seruari. Sic autem docent omnes isti, qui effutiunt & somniant Christianos fide & obedientia erga legem, atque a deo sua iusticia saluos fieri.

Iustificanti fidei semper coniunctus est Spiritus sanctus, quia sicut fides in Christo apprehēdit & accipit promissam iusticiam & salutem, ita etiam consequitur promissum Dei Spiritum. Hic facit ut credentes fiant plantatio Dei & fruges arbores iusticię. Fides non est absq; bonis operibus, nec est uacua iusticiæ legis, non tamen similia sunt, quæ fides apprehendit, & quæ producit. Iusticiam qua homo iustus est apud Deum, totamq; Dei hæreditatem fides accipit. Iusticiam legis qua glorificatur Deus, & proximo seruitur, p̄fert. Salus est in illo quod fide apprehenditur, non in eo, quod fides producit.

Fidei fructus habent in hac & futura uita suam remunerationem à Deo, sed fides tantum a sequitur aternam salutem, ac uitam. Discrimen remunerationis fidei & bonorum operum prolixè exposuimus in Psalmo 19. Hoc loco non est

EVANGELIUM

Igitur opus id copiosius repetere. Inde qui legere cupit requirit. In summa fides est causa salutis. Fidei fructus sunt causae gratuita divinae remunerationis, quae aeternae & temporariae, spiritualis & corporalis, caelestis & huius vitae est.

Decimaquinta.

Corde ad iusticiam creditur, ore fit confessio ad salutem. Deus uult ingenuam confessionem illius in Ecclesia extare, quod credit Ecclesia, ideo Euangelio adiungit Baptismum, quo Ecclesia testatur & confitetur se credere Euangelio, Christo dedisse nomen, & iurasse in eius uerba. Et haec confessio ac testificatio est Dei cultus & sacrificium laudis ac gratiarum actionis, quod Dominus in primis a sua Ecclesia postulat.

Decimasexta.

Iusticia nostra semper est imperfecta & uitiosa coram Deo. Ideo conscientias non potest liberare ab omni metu iustitiae iudicij Dei, nec potest in spiritualibus luctibus labascentes animos erigere & confirmare; semper relinquit multos seruos & graues dubitationes in humanis animis. Quibus animi pacari & liberari debent ab omni pauore; in ihs necesse est ut sit robur plenae fiduciae ac spei, quod in humanis iusticijs non est. Fides in omnibus certaminibus & periculis apprehendit Christum, Filium Dei, Dominum caeli & terrae, qui in sua manu habet uitam & mortem, qui est uictima pro nostris peccatis, Deo accepta & perfecta, in qua est perfecta liberatio, & omne id quod opponi tuto possit omnibus ihs, qui nos terrent. Ideo sola fides in Christum est, quae nos erigit et consolatur in quibuslibet terroribus & difficultatibus. Haec excitat summam admirationem diuinam praesentis opis in omnibus malis, quia inserit animis salutis certitudinem, & ubique, & in omni periculo, statuit quod saluos fore in Christum credentes etiam repugnantibus omnibus inferis.

Decima:

IN DIE ASCENSIONIS.

Decimæseptimæ & Decimæoctauæ.

Sola incredulitas, et in Spiritum sanctum blasphemia peccata irremissibilia sunt, non quòd peccata sunt, aliàs etiam cetera peccata irremissibilia essent, quæ non minus sunt inobedientia contra Deum, quàm est nolle Deo credere ac fide re. Incredulitas damnat, non quòd sit peccatum, sed quòd respiciat Christi iusticiam, quæ tantum possumus subsistere in iudicio Dei, & detineat hominem in suis peccatis, quorum stipendium æterna mors est. Christus est nostra iusticia. Hunc qui aspernatur, abijcit ueram iusticiã, & in iniusticia sua manet, atque ideò damnatur, sicut Dominus testatur Ioannis 8. Nisi crederitis quæ ego sim, moriemini in peccatis uestris.

Incredulitas excludit iusticiam Christi Euangelio oblatã, ob id ea damnantur omnes. Fides amplectitur oblatam iusticiam, ob id iustificat. Fides non iustificat nec seruat quòd uirtus sit, aliàs etiam alijs uirtutibus (quibus nuspiam in Scriptura iustificatio tribuitur) mereremur iusticiam et salutem, sed quòd in Christo iustificationem amplectatur. Per redemptionem & iusticiam quæ in Iesu Christo est, liberamur & iustificamur. Hanc cum apprehendunt fide peccatores, iusti reputantur, sicut eam latro in cruce in extremo uitæ suæ articulo apprehendit et iustificatus est. Euangelium est Dei sermo de gratia in Iesu Christo donata. Quicumque huic credit, saluus erit. Qui non credit, condemnabitur. Hæc est generalis sententia, cui subiacet uniuersus mundus.

Decimænonæ.

Fide apprehenditur Dei promissio, hoc est, Euangelium Dei, & Christus ipse. Promissio est omnis gratiæ cœlestis & æternæ salutis fons. Gratia est omnium uirtutum effectrix. Fides itaq; fons & origo est bonarum actionũ, quia participationis gratiæ Dei causa est. Incredulitate Spiritus et gratia

E V A N G E L I V M

Dei excluditur, caligo & uitiositas naturalis non solum alit-
tur, sed subinde magis atq; magis augetur in homine. Paula-
tim etenim in deterius ruunt, qui gratia & Spiritu Dei desti-
tuuntur. Vt Dominus declaret fidem in Christum omnium
virtutum fontem esse, primò iubet Euangelium annunciari
& eo fidem effici. Deinde exigit, ut à credentibus omnia illa
obseruentur, quæ præcepit. Absque fide nemo placet Deo.
Absq; hac nemo inseritur Christo. Absq; Christo nemo po-
test benefacere, sicut ipse testatur dicens: Sine me nihil pote-
stis facere. Fide ergò commēdamur Deo, & accipimus ener-
giam benè operādi. Sicut ex Adam malè agendī semina sunt,
ita è Christo uirtus est benè agendī. Qui fide Christo inseri-
tur, & consors fit eius naturæ & Spiritus, is benefacere po-
test. A Christo alienus nunquàm potest benè facere, quia ca-
STO accipitur.

Vicesimæ, Vicesimæ primæ, Vicesimæ
secundæ, & Vicesimæ tertię.

Dominus sciens saluum fore qui credit, condemnatum i-
ri qui non credit, disertè pronunciat, unumquenq; propria
fide seruari, non aliena. Quia non dicit, pro quo creditur sal-
uus erit, pro quo non creditur condemnabitur. Sed qui cre-
diderit saluus erit, & qui non crediderit condemnabitur. A
singulis requiritur propria fides. Nec constituitur discrimen
inter infantes & adultos, sed in genere de omnibus homini-
bus dicitur, credētes saluos fore, incredulos condemnatum
iri. Non conuenit à Scripturæ sententiā discedere, & uerbo
Dei affingere quæ nobis per rationem iudicantibus de uer-
bi mysterijs, magis uidentur congruere. Etusmodi interpre-
tationes rationi magis quàm uerbo Dei consentaneæ nō pos-
sunt animos cum dubitatione confligentes pacare, nec pos-
sunt eos

IN DIE ASCENSIONIS:

sunt eos certitudine aliqua confirmare. Ad confirmationem animorum opus est certa noticia, quæ ex aperto, expresso, & indubitato Dei uerbo tantum sumi potest. Humanis opinionibus Scripturæ afflictis, certa & indubia persuasio animis inseri non potest. Perpetuò uacillant animi, qui non inniuntur infallibili Dei uerbo.

Cùm ipsi infantes baptizati propriam fidem habere possint, non conuenit Christi uerba in genere omnibus dicta, ad solos adultos detorquere, & animos Christianorum dubios reddere de salute suorum infantium baptizatorum. Quia si infantes baptizati non credunt, statim subrepat hæc cogitatio, infantes baptizatos condemnari. Nec ea facillè excutietur, cùm Dominus dicat, credentes saluos fieri, non credentes damnari; et ratiocinatur homo, Baptismum in Ecclesia esse inanem cærimoniam, & puerilem lusum. Ne Scripturæ corruptoribus detur locus calumniose interpretandi uerbum Dei, & labefactandi nostram fidem de infantium salute, prodest hanc sententiam tenere, infantes baptizatos propriam fidem accipere, eosq; propria fide saluos fieri, nõ aliena. Hæc doctrina minus habet perplexitatis & disputationis, quam altera illa infantes saluos fieri aliena fide: huic suffragatur Sacre Scripturæ autoritas, & probat eam apertis testimoniis, firmisq; rationibus. Et ut soliditas ac ueritas huius sententia eò clarius pateat, subiiciam aliquot eius probationes.

Deus promissit se exauditurum inuocantes. Non est itaq; dubium, quin exaudiat se inuocantes, & præstet omnia tum corporalia tum spiritalia dona, rectè & piè petita. Dominus promissit nobis spiritalia & corporalia & huius & futura uitæ bona. Hæc omnia tum pro nobis ipsis, tum pro alijs orantes nos impetrare iuxta Dei ueritatem Christus ipse asseruit firmat dicens: Si duò ex uobis consenserint super terram, de

EVANGELIUM

omni re, quamcunq; petierint fiet illis à patre meo, qui in cœlis est, Matthæi 18. Item: Petite, & dabitur uobis, querite & inuenietis, pulsate, & aperietur uobis. Omnis enim qui petit, accipit, & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur, Matthæi 7. Item: Amen amen dico uobis, Quæcunq; petieritis patre in nomine meo, dabit uobis, Ioannis 16. Hæc testimonia ostendunt orantes tum pro se ipsis, tum pro alijs sua fide & oratione quæcunq; Dei beneficia, tum corporalia, tum spiritualia obtinere.

Et hoc ipsum innumeræ historiæ tum noui tum ueteris Testamenti etiam comprobant. Abraham fidelis oratione Sodomitas omnes conseruasset, si decem ibi reperti fuissent p̄ij. Loth precibus seruauit à subuersione ciuitatem Segor. Abraham oratione placauit Deum iratum Abimelecho, & liberauit eum cum sua domo à plaga Domini. Oeconomus Abrahamæ Isaac uxore iuxta sui domini mandatum querens, precibus obtinuit Rebecca uoluntatem, & actiones circa fontem, ubi aquam hauriebat, pro suo uoto gubernari, efficesq; erant preces eius in animo puellæ ignorantis, quid rerum ageret ignotus ille homo. Moses ab impijs Aegyptijs oratione depulit Dei plagas, oratione Israeli in deserto nulla non beneficia impetrauit, e dura petra aquam deprompsit, Aaronem & populum ex ultione Dei eripuit, quam conflatione aurei uisuli aduersus se prouocauerat, Miriam à lepra liberauit, ignitos serpentes sustulit. Multi p̄ij reges in Israel fide & precibus uicerunt suos potentissimos hostes. Oratione Elias pluuiam abstulit & restituit, mortuosq; excitauit. Id fecit & Helisæus. Arida manus impij Ieroboam oratione Prophete sanatur. Oratione Dauid consilia Abitophelis dissipat & irrita reddit, Ezechias ægrotans oratione in quindecim annos prorogauit suam uitam.

IN DIE ASCENSIONIS.

Euangelij historia etiam testis est, omnes illos qui inter-
 ceserunt pro suis paralyticis, surdis, mutis, lunaticis, obse-
 sis, agrotis, &c. apud Christum eis impetrasse opem. Hæ et
 plures aliæ historiæ euidentissimè ostendunt, oratione tum
 nobis ipsis, tum alijs nulla non corporalia, ciuilia ac munda-
 na bona à Deo impetrari, & illis etiam, qui ipsi uel increduli
 sunt, uel ignorant, quòd pro se oratio fiat.

D. Paulus iubet orationem fieri pro omni magistratu et-
 tiam impio, innuens Deum etiam malis benefacere propter
 bonorum fidem & orationem. Apud omnes pios extra con-
 trouersiam est, fide & oratione omnia bona impetrari, & o-
 mnia mala amoueri: nec dubitant omnia spiritualia & coele-
 stia beneficia omnibus illis impetrari fide & oratione, pro quibus
 preces fiunt, quòd sciant diuina promissione utrunq; ge-
 nus bonorum condictum esse Ecclesiæ. Scriptura etiam mul-
 ta exempla recitat, in quibus ceu in quadam insigni pictura
 ostendit fidelium oratione alijs obtineri spiritualia & coele-
 stia Dei dona, ad animarum salutem necessaria. D. Paulus in
 suis Epistolis passim orans pro Ecclesijs, perspicuè docet, o-
 mnia spiritualia dona ad salutem necessaria pios sua oratio-
 ne ex fide facta impetrare alijs. Nisi statueret iuxta Dei pro-
 missionem non solum corporalia, sed etiam quæuis spiritua-
 lia Dei dona orando impetrari, non complecteretur in suis
 orationibus tam multa ac uaria Dei dona, ut Phillipp. 1. Oro
 (inquit) ut charitas uestra magis ac magis abundet in agniti-
 one omniq; intelligentia, ut probetis quæ sint præstantia, ut
 sitis sinceri, sine offensa in die Christi, repleti fructu iusticiæ,
 &c. Item Coloss. 1. Non cessauimus pro uobis orare & pos-
 cere, ut impleamini agnitione uoluntatis eius in omni sapien-
 tia & prudentia spirituali, ut ambuletis dignè Domino, &c.
 Hæ, & aliæ similes preces declarant piorum oratione

quæuis cœlestia & spiritualia dona Dei alijs obtineri.

Huc faciunt etiam hæc uerba D. Iacobi cap. 5. Si cui uestrum malè est, oret, Si cui benè est, psallat: Infirmatur quis inter uos, inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum &c. Oratio fidei saluum reddet infirmum & eriget eum Dominus, & si in peccatis fuerit, remittentur ei. Orate pro uobis inuicem, ut sanemini. Multum enim ualet oratio iusti efficacax. Nihil nõ spiritualium donorum alijs adduci piorum precibus, palàm fit etiam ex D. Petri & Ioannis facto, qui Samaritanis non corporalia tantum dona, sed ipsum Spiritum sanctum oratione impetrauerunt Actorum 8.

Cùm tam latè pateat Dei promissio, & tam efficax sit coram Deo piorum oratio, non est dubitandum, quin oratione fidei Ecclesiæ presbyteri, parentes, & illi qui infantes adducunt ad baptismum, ut consecrentur & ascribantur eius Ecclesiæ, infantibus illis super quos inuocatur nomen Domini, impetrent remissionem peccati, & uirtutem nobis diuinitus in Baptismo consignatam, nec ambigendum est eosdem infantibus, qui iuxta mādatum Iesu Christi baptizantur, Spiritum sanctum in baptisinate promissum precibus suis impetrare, qui eos regeneret, in eis naturalem caliginem excutiat, & fidem efficiat, quiq; diuinę uirtutis semina eis inserat, quibus uiciofa & deprauata humana natura emendetur. Ad hæc etenim omnia Christi Baptismus ianua est, tum parulis tum adultis.

Aliena oratione & fide ijs qui baptizantur, et super quos nomen Domini inuocatur, regenerationem & fidem acquiri, qua unusquisque baptizatus saluus fit, certum est, quòd promissio Spiritus sancti baptismo addita sit, quòd pijs facultas à Deo data sit exorandi Dominum in omnibus salutaribus rebus, & quòd nemo absq; propria regeneratione & fide, tantum

IN DIE ASCENSIONIS.

tantum aliena fide iustificetur & saluus fiat.

Quando Ecclesiastici Scriptores tradunt infantes seruati aliena fide, de iustificationis et salutis inchoatione non con summatione, intelligendi sunt. Eorum mens est, aliena fide & oratione gratiam paruulis ad iustificationem perficiendā necessariam esse, non sunt in ea hæresi, aliena fide & oratione, iustos fieri coram Deo, qui ipsi nec renascuntur, nec credunt. Impossibile est non renatos ac manentes in damnatæ naturæ tenebris, prauitate, & impietate, posse aliorum fide & obsecrationibus seruari. Sine fide nemo placet Deo. Qui non credit, condemnatur. Oportet fidei aliquas scintillulas & melioris naturæ inclinationes in illis effici, qui Deo probari, sanctæ Ecclesiæ annumerari, & salui fieri debent. Et ut hoc fiat, in Baptismo datur Spiritus sanctus, qui renouet & sanctificet baptizatos.

Qui Euangelium docent, saluos reddunt auditores, non tamen absq; eorum propria fide. Qui pro alijs orant, saluas faciunt animas à morte, et operiunt eorum peccata, sicut D. Iacobus ait, sed non absq; conversione & resipiscentia illorū pro quibus fit deprecatio. Qui docet uerbum Dei, is saluos facit homines, quia doctrina fidem in eis efficit, qua salus in Christo apprehenditur. Qui orat ex fide, seruat eum pro quo precatur, quia impetrat ei à Deo gratiā, qua idoneus fiat ad participationem hæreditatis Dei. Hac ratione etiam infantes aliena fide & oratione iustificari ac seruari dicuntur in Ecclesia, quia propter piorum orationem ac fidem eis donatur propria fides qua æternam uitam consequuntur, & confortes fiunt hereditatis Dei. Ita rectè dicitur infantes iustificari & seruari aliena fide & oratione, sed perperam intelligitur absq; propria fide & regeneratione.

Contra fidei nostrę analogiam est, ullum hominem in sua

EVANGELIUM

excitate & impietate alienis uel precibus uel iusticijs seruati. Iesu Christi mors unica redemptionis uictima talibus non prodest ad salutem, tantum abest, miserorum hominonũ prece ac fide eos seruari posse, qui manent in sua innata excitate ac prauitate.

Qui iudicant infantes tantum aliena fide & oratione seruari, seducuntur hac ratione, paruulos propriam fidem habere non posse, quod ratione careant. Sed hæc opinio tum a pertis Scripturæ testimonijs, tum firmis argumentis confutatur. Matthæi 18. Christus accersitum puerum in medio discipulorum suorum statuens ait paruulos, puero in medio collocato ætate similes, credere. Impiè ergò negatur, fidem habere posse paruulos, qui nõdum per ætatem ratione utuntur.

Cum regnum cœlorum tantum sit credendum, iuxta hoc Christi testimonium: Qui crediderit, saluus erit, qui uerò nõ crediderit, condemnabitur, cumq; Christus dicat Matthæi 19. puerorum esse regnum cœlorum, non obscure ostenditur, Spiritum sanctum omnia dona Dei ad salutem necessaria excitare & fidem efficere in illis pueris, qui Christo consecrati & in Ecclesia ascripti sunt. Ut Dominus indicaret uirtutem etiam in pueris efficacem esse, imponit manus pueris qui offerebantur, non ut curarentur, quia sani erant, nec ut Christi concionem audirent, quam per ætatis imbecillitatem nondum intelligere poterant, sed ut super eos inuocaretur nomen Domini, & ut benedicerentur benedictione spiritus ali, cuius benedictionis particula fides est, hoc est, renouatio mentis & cordis, qua mentium caligo aufertur, & uoluntas nostra uoluntati Dei coniungitur.

Pueri in Ecclesia Deo accepti & chari sunt. Absq; fide uerò impossibile est quicquam placere Deo, Hebræi. 11. Non est itaque dubitandum in pueris natura iræ filijs, postquam ascri-

IN DIE ASCENSIONIS.

ascripti sunt Ecclesiæ, & consecrati Christo per Baptismū, gratia suscitari hoc donum propter quod Deo grati sunt, & placent. Sua natura etenim Deo placere non possunt in peccato concepti et nati, atque iræ diuinæ ac maledictioni subiecti.

Ad Titum 3. docet Apostolus, nos secundum Dei misericordiam saluos fieri per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos opulētē per Iesum Christum, ut iustificati illius gratia hæredes efficeremur iuxta spem uitæ æternæ. Apostolus explicatis uerbis docet homines per baptismum et Spiritum sanctum regenerari ac renouari. Regeneratio & renouatio hæc nō est membrorum, sed mentis & cordis. Mentis innouari & cœleste lumen diuinæ cognitionis illis instillari, naturales caligines ac tenebras dissolui, & prauis cordibus inseri sanctioris ac melioris uolūtatis propensionem. Cū itaque Baptismus sit lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, non tantum adultis, sed etiam infantibus (unus namque est Baptismus et Spiritus sanctus omnium) non est dubium Spiritum sanctum id ipsum efficere in pueris baptizatis, quod in adultis operatur, licet se non simili modo exerat & explicet. Impertit enim unicuique suam gratiæ mensuram pro suo beneplacito, pro ut ipse uult, et nobis expedit, attemperatque se organis nostri corporis, quando absque miraculo operatur.

Ut Spiritus sanctus easdem operationes exercet in baptizatis tum adultis tum infantibus, ita si placeret, posset etiam suarum operationum specimen exhibere tam in infantibus, quam in adultis, qui Euangelium consitentur, sed Spiritus sanctus miraculis in omnibus hominibus non uult se patefacere, suasque donationes ostendere, ut miraculis suis certus & proprius usus ac finis sit maneatque, de quo postea dicitur. Ideo attemperat se nostræ infirmæ naturæ & imbecillitū corporum nostrorum membris.

E V A N G E L I V M

Hæc ratiocinatio planè inepta est, Spiritus sanctus in infantibus non apertè exerit suos effectus. Ergò non est in infantibus. Eadem ratione dici posset, sed ineptissimè, puer in materno utero aliquando se non mouet, ergò non est in materno utero. Item, non uidemus animam exercere potentias in pueris, in utero matris quiescentibus, ergò anima non est in pueris nondum natis, nulla uidemus iudicia, nullosq; motus in infantibus, ergò nec mēs nec cor erit in infantibus. Nobis hoc satis sit, quòd Scriptura docet & exemplis ostēdit pueros credere. Non puto ullos pios negaturos esse Deum eadem posse operari in pueris baptizatis & in adultis, cum sciant eum esse omnipotentem, & posse facere omnia, quæcunque uelit.

Hic fortassis mihi dicent, posse quidem operari Deum in infantibus ante iustæ ætatis tempus, sed nolle, quòd organa in pueris nondum sint apta ad susceptionem fidei. At eos se de hallucinari Scriptura testis est, quæ testatur omnes baptizatos spiritu & aqua regenerari, & Ecclesiæ ascriptos unum cum alijs habere easdem promissiones, & eundem Christi Spiritum, quo Ecclesia exædificatur & regitur. Ad diluendum hoc somnium Scriptura etiam de Iesu & Ioanne Baptista, alijsq; pueris exempla recitat, quibus declarat, Spiritum sanctum in pueris esse & operari, regenerareq; ac renouare eos iuxta suam promissionem. Huius operationis non in omnibus, sed in quibusdam specimen exhibetur, ut ab his æstimate, Spiritus sancti operationem etiam in pueris illis esse, in quibus nullas cernimus significationes operationum Spiritus sancti.

Lucæ 2. dicitur Iesum Christum puerum secundum humanam naturam (qua absq; peccato nostræ infirmitati subiectus fuit) non solùm naturaliter creuisse, sed etiam fuisse confortatum

IN DIE ASCENSIONIS.

fortatum spiritu, & impletum sapientia, gratiamq; Dei fuisse super eum. Luca 1. de Ioanne Baptista, puero quoq; dicitur, eum ab utero matris suæ Spiritu sancto repletum, crevisse & confortatum fuisse Spiritu. Cùm Spiritus sanctus in his pueris operatus sit, cur non etiam in alijs pueris esset efficax & operaretur, qui lauacro regenerationis tinguntur?

Nec potest inter miracula referri, Spiritum sanctum in Iesu & Ioanne pueris operatum esse, quod hoc factum sit in illis annis, in quibus uterq; obscurus delituit, nec fuit ulla causa, propter quam tum inclarescere oportuit miraculis, quæ tantum sunt data ad confirmationem ministerij Euangelici, & nostræ fidei. Non est dubium Scripturam de operatione Spiritus sancti in duobus his pueris Deo consecratis sua bis indicet, Spiritum sanctum in pueris Deo consecratis sua gratia efficacem esse & operari. Et dum asserit eos Spiritu confirmatos fuisse, disertè innuit, in eis effectam fuisse fidem, eamq; subinde auctam & corroboratam per Spiritum DEI fuisse.

Anima indita corpori statim operatur in membris eius, & exerit suas potentias in singula eius membra, & ostendit aliquas significationes intelligentiæ in pueris ab uberibus pudentibus. Quomodo non operaretur Spiritus sanctus in illorum puerorum mente & corde, qui Deo consecrati sunt? cùm & Deus sit, & longè potentior quàm anima. Spiritus sancti uis non potest impediri mentium ac cordium nostrorum imbecillitate, ut animæ potentia in corpore impeditur, uel infirmitate, uel uitio membrorum ac organorum eius. Ideò nihil obstat, quò minus credamus fidem in pueris effici à Spiritu sancto.

Spiritus sanctum excitare noticiam mysteriorum & efficere fidem in pueris, confirmant nobis suo exemplo pueri

illi, qui nec edocti, nec incitati ab hominibus, Iesu Christo in templo acclamauerunt: Hosanna filio David. Matthæi 21. Hos pueros solo Spiritu sancto doctore & monitore Christum agnouisse & salutasse filium David, Dominus ipse affirmat, citans de hoc facto uaticinium Psalmis. Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. Propheta puerorum acclamationem fidei plenam Deo, non pueris tribuens, inquit: Tu perfecisti laudem ex infantium ore, quasi dicat: Tuum diuinum opus est, humanum opus non est, Quia confesio hæc superat puerilem captum.

Similis gubernatio Spiritus sancti apertè uisa est in puero Samuele, qui statim post ablactationem Deo consecratus, ad cultum Dei animum adiecit, 1. Regum 1. et in Ieremia, quem Dominus ab utero præparauit ad prophetandi munus. Ierem. 1. Spiritus sanctus qui in Iudæorum pueris operari & fidem efficere dubitandum non est. Scriptura docens nos omnes in Ecclesia esse *Deo doctus*, soli Deo noticiam mysteriorum & fidem tribuit, negat eam effici humanæ mentis uiribus. Cùm in pueris eadem organa sint, quæ in adultis sunt, Deusq; tam benè operari & fidem efficere possit, quàm in adultis, quid uetat baptizatis pueris propriam fidem tribuere? Qui concedunt eos *Deo doctus* esse, oportet etiam concedant, eos credere. Quia à Deo doctus nō est, qui incredulus est. A Deo doceri est pars illius regenerationis ac reuoluntatis lauacro inchoat in pueris Christo consecratis.

Ioann. 2. Apostolus filios Dei (quibus peccata remittuntur propter nomen Christi) redigit in tres ætatis ordines, alios appellat patres, alios adolescentes, alios pueros, & ut patribus, ita etiam pueris non solum ascribit æqualem participatio-

IN DIE ASCENSIONIS.

tionem hereditatis Dei in Christo, sed etiam pariter eis tribuit Dei noticiam, dicens: Scribo uobis patres, quoniam cognouistis eum qui ab initio est, Scribo uobis pueri, quoniam cognouistis patrem. Hæc noticia Dei, quam patribus & pueris tribuit, certè fides est, quam non efficit ratio, sed Spiritus sanctus, effusus tum in patres, tum in illos pueros, super quos nomen Dei inuocatum est, & qui in Baptismo Deo cõsecrati sunt. Hos pueros propriam habere fidem, qua apprehendunt Dei promissiones, & iustificantur coram Deo, D. Ioannes manifestius affirmat, quàm ut negari possit. Distinctio ætatis, qua D. Ioannes discernit filios, alios patres, alios adulescētes, alios pueros uocans, manifestè testatur Apostolum loqui de illis pueris, qui non sensibus tantum, sed etiam ætate pueri sunt, & qui per ætatem nondum uti possunt rationis iudicio.

Hoc ipso ætatis discrimine etiam ostenditur fidem non esse opus rationis, sed donum Spiritus sancti, nec hæc effici naturalibus uiribus humanæ mentis, sed è supernis à Deo donari. Ratio tantum potest iudicare de his, quæ sensibus percipiuntur, fides est hypostasis eorum quæ sperantur, & eleuatur eorum quæ non uidentur. Hebræ. ii. Absentia & latentia sensibus non percipiuntur, ideò ratio de his nec iudicare, nec fidem his excitare potest. Spiritus sancti uirtus in homine non est subiecta organorum imbecillitati, ut animæ potentia sunt. Ob id Spiritus Dei quæ benè potest operari & fidem excitare in pueris atq; in adultis, nec est illi necesse experientia instruat atq; adaptetur ad magnarum rerum iudicia.

Dominus Ioannis tertio dicens introire in regnum Dei natos ex aqua & Spiritu, disertè affirmat eos renasci, & con

sortes fieri regni Dei, qui iuxta Iesu Christi præceptum baptizantur. Huius renascentiæ cum præcipua pars sit fides, & absq; hac regnum Dei accipi nequeat, manifestum est, in pueris baptizatis sanctificationem inchoari, & fidem excitari, propter quam in regnum Dei introeunt, & promissæ salutis consortes fiunt.

Iesus Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum pro ea tradidit, ut illam sanctificaret mundatam lauacro aquæ per uerbum, Ephes. 5. Pueri baptizati sunt Ecclesiæ membra. Non est ergo dubium, quin Christus etiam illis redemptionis sit præcium, eosq; per lauacrum aquæ mundatos sanctificarit, et Spiritus Christi in eis efficax sit, ac carnem eorum ab inuitijs & tenebris repurget, hoc est, excitet in eis Dei noticiam, & immutet deprauatam naturam.

Pueri cum de Ecclesia sint, necesse est, ut cum reliqua Ecclesia omnia communia habeant. Absq; fide nulla est Christi Ecclesia, nec increduli sunt Ecclesiæ membra. Pueri Christo cõsecrati sunt de Ecclesia, suntq; uera mēbra catholice Ecclesiæ. Non est itaq; dubium, fidē esse in pueris Christo dicatis.

Apostolus Ephes. 4. ait omnes illos qui ascripti sunt Ecclesiæ Christi, esse unum corpus, & habere unum Spiritum, quemadmodum & uocati sunt in una spe uocatiõis & in Ecclesia esse unum dominum, unam fidem, unum baptisma, unum Deum & patrem omnium, qui est super omnia, & per omnia, & in omnibus nobis. Si tota Ecclesia unum Spiritum habet, et unã fidē, siq; pueri sunt pars Ecclesiæ, in cõfesso est, pueros cum adultis habere unũ spiritũ & unã fidē, quamuis hæc fides nõ sit in oibus equalis, & in adultis se magis exerat, q̃ in infantibus, ipsiq; simul corde credat & ore confiteatur, hi uerò tãtum credat corde, nihilominus tñ una eadēq; fides est in utrisq;. Vnicuiq; data est gratia iuxta mēsuram donati-

onis

IN DIE ASCENSIONIS.

onis Christi, Mensura doni est diuersa, sed donū idē est. Fides quidem in alijs maior & firmitior, in alijs minor & imbecillior est, sed eadem tamen fides est. Hæc fidei dissimilitudo non tollit fidei substantiam. Etsi in adultis maior est fides, quam in infantibus, quamuis etiā in illis fides se fructibus indicet, in his uerò occultè quiescat, tamen in utrisque una fides est. Hæc hypostasi non differt, sed qualitate.

Huic doctrinæ opponi solet D. Pauli sententia ad Romanos. Fides ex auditu est, Auditus autem per uerbum Dei, quæ sententia Anabaptistæ euinci putant, in pueris non esse fidē, quòd nequeāt publicas conciones audire & intelligere propter ætatis imbecillitatem. Sed hoc dictum D. Pauli propriè spectat ad Euangelij ministerium, & refertur ad illos, qui sacras conciones audire, intelligere & amplecti possunt. Perperam igitur detorquetur ad infantes, quos Spiritus sanctus uirtute nobis occulta illuminat & docet.

Verum esto, quòd Apostoli testimonium sine discrimine omnibus hominibus sit accommodādum, omniumq; fidem esse ex auditu, & auditum per uerbum Dei, certa tamen, & firma est hæc doctrina, nō solūm adultos, sed etiam infantes, Christo per Baptismum consecratos posse credere. Non est obscurum, infantes statim postquam in lucem æditi sunt audire, quia uagientes audita uoce humana placantur. Si humana uox insonās in aures infantum, efficax est in omnibus infantibus, qui Spiritus Dei, & sonus sacrorum uerborum non esset efficax in illis infantibus, super quos inuocatur nomen Domini, qui DEO per uerbum suum consecrantur, & quorum catechelis statim in ipso Baptismo inchoatur Spiritus sanctus sanè non est impotentior ipsa natura, quæ statim nato puero imbuatur aliqua noticia, operatione, & officio sensum.

Etiam si nulla indicia intelligentiæ extarent in infantibus, nec ullis signis probari posset, Dei noticiã in infantibus per auditum uerbi Dei excitari, hoc tamen constat è præcedentibus testimonijs, nos per Baptismũ regenerari. Et Psalmus 119. hoc ipsum manifestè testatur, dicens: Legem Domini conuertere animas, et testimonia eius *σοφίῃ καὶ νόμῳ*. Item Psalmus 119. Declaratio sermonum tuorum illuminat & intellectum dat *παισί*. Simples ac rudes non solũ erudiuntur uerbo Dei, sed etiam infantes. In his excitatur uerbo Dei ab incunabulis noticiã, quæ est fidei initium. Quàm feliciter in uerbo Dei continua & diligenti catechesi infantes erudiantur, & quòd Spiritus sanctus eos suo afflatu doceat, uidere est in illis pueris, qui uix tres aut quatuor annos nati noticiã iustificationis multos senes, multosq; in Papismo Episcopos, Cardinales & Pontifices uincunt.

Ioel 2. iubet pueros & sugentes ubera colligi, atq; ad publicam deprecationem adduci. Nisi in infantibus Deo consecratis, & super quos Dei nomen inuocatum est, pietatis aliquid esset, propter quam Deo accepti sunt, & nisi pueri gemitu aliquo Spiritus apud Deum interpellarent, haudquãg; ubera sugentes ad publicas supplicationes fuissent congregati. Non enim arbitrandum est, Prophetam tam stolidum fuisse, ut frustra iusserit infantes colligi, & ad preces adduci, quos sciret neq; orare, neq; à Deo exaudiri. Negari non potest, aliquam fidei lucẽ in infantibus esse, cum eis tribuatur inuocatio, quæ fidei fructus est.

D. Paulus Roman. 8. non ueretur omni creaturæ seruituti corruptionis subiectæ, spirituales motus & inclinationes tribuere, dicens eam sollicita expectatione expectare, ut ueletur gloria filiorum Dei, eamq; congemiscere, & simul nobiscum parturire. Si Apostolus hos motus tribuere au-

det o-

IN DIE ASCENSIONIS.

det omni creaturæ, cur nos non tribueremus infantibus, renouationis lauacro mundatis ac sanctificatis, fidei noticiam, & spirituales motus? maximè cum è uerbo Dei certò statui possit, eos in Baptismo obsignari Spiritu sancto, qui renouationis author est.

Qui timent pueris tribuere fidem, quòd non intelligant, pueros nondum rationis compotes posse credere, potentiam Dei stultè metiuntur à suo intellectu, & iuxta hunc putant etiam manum Domini abbreviari. Nos scimus è Scriptura, Deum suo Spiritu efficacem esse in pueris Christo consecratis, ideò etiam non ueremur id pueris tribuere, quod Spiritus sanctus iuxta Dei promissionem operari & efficere solet in membris Ecclesiæ Christi. Pueri sunt membra Ecclesiæ & templum Dei, quod gratiæ suæ donis sanctificat et exornat, ergò tenebræ & naturæ uitia in eis abolentur.

Qui negant in pueris Christo consecratis spiritualem noticiam & motum esse, ij simul comprobant hos impios errores, promissionem Dei pueris esse irritam, eos nõ esse in Ecclesia, nec esse templum Dei, non esse DEO ASSCRIPTUS, fidem esse opus rationis, non Spiritus sancti, Baptismum non esse lauacrum regenerationis & renouationis, aliosq; fœdos errores his similes, ad quos euitandos statuendum est, infantes propriam fidem habere, eosq; hac iustificari & seruari, non aliena, iuxta hanc doctrinam Christi, Qui credit, saluus erit, qui non credit, condemnabitur.

Cæterùm cum omnis salus in uno ac solo Iesu Christo sit posita, cumq; Christus Ecclesiæ suæ tantum sit saluator, & extra Ecclesiam Christi nulla sit salus, & ad Ecclesiam Christi, in qua salus est, ostium sit Baptismus, quo omnes cœtui Sanctorum ascribuntur, & Christo inferuntur, solet agitari quæstio, an Salus in Christo promissa & exhibita contin-

E V A N G E L I V M

gat Christianorum infantibus, qui absq; Baptismo moriuntur, quo ceu per ostium in Ecclesiam immittimur & recipimur. Hæc quæstio sic est explicanda, ne quid Baptismo detrahatur, & ne salutis spes eripiatur illis, quorum liberi è vita discedunt, priusquam baptizantur.

AVGVSTINI SENTENTIA

de infantibus non baptizatis.

D. Augustinus de hac quæstione in libro de Origine anime ad Hieronymum sic iudicat: Quisquis dixerit, quod in Christo etiam uiuificabuntur paruuli, qui sine Sacramenti eius participatione de uita exeunt, hic profecto & contra Apostoli prædicationem uenit, & totam condemnat Ecclesiam, ubi propterea cum baptizandis paruulis festinatur & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos in Christo omnino uiuificari non posse. Hæc ille.

Augustini sententia & aliorum qui sic loquuntur, opponenda est cõtemporibus ac neglectoribus Baptismi, qui aut Baptismum paruifaciunt, aut qui putant homines posse seruari absq; Baptismo, non ipsi qui absq; sua culpa præpropere morte Baptismo priuantur.

Permitto hac de re suum cuique iudicium, mihi uerò probatur hæc sententia, damnari tum adultos, qui baptismo ex contẽptu & praua aliqua opinione omisso, moriuntur, non quod absq; baptismo moriantur, sed quod patrum Dei irritum reddant, ordinationem eius contemnunt, & Dei promissionem gratiamq; in baptismo Ecclesie propositam & consignatam nihili faciant. Qui sinunt infantes consulto mori absq; baptismo, impij sunt, diuinæ ordinationis & institutionis Iesu Christi contemptores, eorumq; oratio, si quam pro infantibus suis faciunt, Deo abominabilis est, nec exauditur, nec liberi eorum à Deo recipiuntur, quod Dominus

IN DIE ASCENSIONIS.

minus hos uelit baptismo sibi consecrari & Ecclesiae suae ascribi, ipsiq; absq; fide & contra Dei ordinationem orēt. Dominus piorum, & eorū seminis Deus, siue in Deum est, nec impijs, nec eorum liberis in Deum est, quod pactum ipsius irritum fecerunt, ideo non possunt non manere in peccato, & morte aeterna peccati stipendio eorū liberi unā cum ipsis.

Infantes propter originis uitium aeternae condemnationis rei, in seipsis non habent quo seruentur, & quo salutem in Christo oblatam, quae per baptismum offertur & cōsignatur, consequantur. Nihil ijs itaq; aliud reliquum est, quam ut in originali sua culpa moriantur & pereant, qui baptismum respiciunt, quo consortes diuinarum promissionum fierent. Sed aliter iudicandum est de infantibus fidelium, quos praeter properae mortis necessitas baptismi Sacramento priuat, aliter de impiorum infantibus, qui nō inuitabili mortis necessitate, sed suorum impietate baptismum spoliantur.

CREDENTIUM INFANTES ABSQVE

Baptismo mortuos non damnari.

Credientium infantes absq; baptismo mortuos uel in utero materno, uel recens natos, non perire in originali sua culpa, sed Dei misericordia seruari statuo, tum propter piorum parentum fidem & preces, tum propter Dei promissionem, qua Dominus non solum Abrahamo, sed omnibus etiam fidelibus parentibus suum pactum seruantibus recepit se fore illis in Deum, & semini eorum. Genesis 17. Si Dominus piorum liberos non baptizatos condemnaret, non eset ipsorum Deus. Verum cum dicat se ipsorum Deum fore, hoc in se aeternam uitam ac salutem eis promittit. Pereuntibus sane Dominus in Deum non est. Sed Dominus pijs & piorum semini in Deum est, ideo impossibile est, ut sinat eos in sua originali culpa perire.

E V A N G E L I V M

D. Petrus Actorum 2. ait promissionem salutis factam esse omnibus uocatis, eamque pertinere ad eorum filios dicens: Vobis enim facta est repromissio et filiis uestris, et omnibus qui longè sunt, quoscunque aduocauerit Dominus Deus nostrer. Cùm constet illos pueros, qui aut in materno utero a pud matrem, aut in partu, aut statim post partum sine baptismo moriuntur, non minus parentum piorum semen seu filios esse, quàm illi sunt, qui per baptismum Christo consecrantur, & Ecclesię eius ascribuntur, non arbitror dubitandum esse, Dei promissionem tam ad illos, quàm ad hos peræque pertinere.

Fortassis, inquires, Dei promissionem quidem sine discrimine pertinere ad omnes liberos fidelium, sed eam tantum apprehendi ab ijs, qui baptismi consortes sũt. Ad hoc respondeo, ipsis infantibus imputari non posse, quod non baptizantur. Tum ipsi, tum parentes eorum omni culpa uacant. Neutros conuenit dare pœnas illius, cuius non sunt rei, & quod humana opera ac studio caueri non potuit. Dominus animam Hebræorum masculorum, qui non circuncidebantur octauo die, iussit de populo suo deleri, propter inobedientiam, quæ pactum Dei irritum faciebãt. Causa abiectionis nõ fuit mors præuortens octauum diem, sed ipsa inobediẽtia, non damnabantur circuncisione, quod non subiacerẽt proposito pœnæ, hoc est, quod Dei pactum non facerent irritum. Diuini pacti contemptus tãtum puniebatur exterminij & mortis pœna. Vt Hebræorum pueri, qui non fecerunt Dei pactum irritum, abiecti & damnati non sunt, ita neque nunc damnantur Christianorum infantes, quibus necessitas, nõ parẽtum peruersitas Baptismi suscipiendi facultatem adimit. Illi damnantur tantum, illisque Dei promissio subtrahitur tãtum, qui Dei pactum

IN DIE ASCENSIONIS.

pa^{ctum} irritum faciunt, qui Baptismum uel contemnūt, uel impiē differentes, eo priuantur. Licet infantes non sint rei uolati fœderis, sed parentes, tamen quando in filijs parentum peccata puniuntur, infantes à Deo in sua originali culpa relictī, cum suis parentibus, diuinæ ordinationis contemptoribus, iusto Dei iudicio pereunt non renati. Perditiōnis huius autem Dominus non est causa, sed propria originalis culpa.

Hęc mea est sententia de pueris piorum parentum, quos mortis necessitas, non impia superstitio, nec sacrilega improbitas Baptismo spoliāt. Non probo illorum opinionem, qui censent omnes pueros nō baptizatos damnari, nec puto ueteres Theologos in ea sententiā fuisse, sicut suprā attigi, quòd hæc doctrina multas absurditates habeat, ualdè crudelis, & prorsus aliena sit à iusticia & misericordia Dei, repugnetq; suprā citatis Scripturæ testimonijs.

Apostolus ait filios ex pijs parentibus natos sanctos esse, eosq; Deo placere, uel etiam propter alterius parentis pietatem. *i. Corinthiorum* 1. apertum ergò est, nullos piorum parentum infantes à Deo abijci, nisi uiolatione fœderis sui eos pollutos, prophanos, & odiosos Deo reddiderint.

Vt certum est, Hebræas puellas nūquàm circuncisas, nō perijisse, sed seruatas esse unā cum circuncisis masculis, quòd uolati fœderis Dei non fuerint reæ: Ita etiam indubitatum est, piorum parentum liberos, super quos Dei nomen inuocatur, siue pro quibus fideles preces funduntur, seruari, etiam si baptizati non sint, quòd fœdus Dei nō fecerint irritum, nec se indignos reddiderint promissionis Dei, quam uel circuncisioni, uel Baptismo sui fœderis sigillo, adiecit. Vtrisque piorum parentum infantibus, in ueteri & nouo Testamento eadem promissio, eademq; causa salutis est. Vt neutri faciunt Dei fœdus irritū, cuius uiolatio est causa mortis, ita neu-

tri spoliantur hac diuina promissione, Ero Deus tuus & feminis tuis, &c. Vbi Dei fœdus hominum culpa non redditur irritum, sibi hæc promissio Dei, Ero Deus tuus et feminis tuis, semper integra et firma manet. In pueris piorum parentum, qui necessitate aliqua ante Baptismum moriuntur, Deus non redditur irritum, ideo nō est dubium, quin Deus etiam illis pueris in Deum sit, eosq; cōsortes faciat suæ gratiæ & promissionis, cuius parentes eorum sunt participes.

Hoc est meum iudicium de infantibus uerè Christianorū absque baptismo morientibus. Si quod firmissimum, solidius ac certius ē Scriptura ostensum fuerit, libenter meo iudicio cedam, semperq; meliora & firmiora cum gratitudine summa amplectar. Arbitror autem hanc doctrinam Ecclesiæ proponendam esse, ut pii parentes se hac solentur de infantium suorum morte, qui absq; baptismo ex hac uita discedunt. Inhumana profecto illorum est opinio, qui putant sine discrimine omnes infantes absque baptismo morientes damnari, quod pijs parentibus immaturam suorum infantium mortem lugentibus hac opinione omnis spes eripiatur de suorum infantium salute. Cū Euangelium & Christum, & Deum Patrē nobis clementiorem depingat, quā hæc Stoica opinio eum facit, non immeritō ab ea abhorrere mihi uidentur, qui aliter sentiunt & docent.

Sunt tamen aliquot difficilia argumenta, & speciose rationes, quæ huic meo iudicio opponuntur. Verū cū nostra sententiā nitatur Scripturæ authoritate & rationibus (ut meam fert opinio) solidis, non arbitror eam abiiciendam & damnandam esse. Ne tamen infirmiores conscientia obiectionibus contrarijs inuoluantur, rei q; perplexitate perturbentur, forsatis operæ precium erit hinc subiicere breues responsiones, ad illa quæ obiici possunt, & quæ uidentur aliquid habere ponderis

I N D I E A S C E N S I O N I S.

deris in hac materia difficili & intricata, Quare ordine respō
debo ad ea quæ opponi solent.

Primum Argumentum.

Absq; uerbo Dei, quo nobis tantum patefacta sunt Dei
iudicia, & manifestatus est saluationis nostre modus, & quod
nostræ fidei ac spei limes est, nihil neq; statui neq; doceri de-
bet, aut si quid statuitur & docetur, id pro futili, inani, & du-
bia opinione habendum erit, qua nulla certitudo humanis an-
tis inseri possit. Infantes absq; baptismo morientes saluos
fieri, sine uerbo Dei, imò cōtra uerbum Dei affirmatur. Nu-
quam enim infantes absq; baptismo morientes seruari Scri-
ptura docet, imò disertè docet Ioannis 3. eos non posse intro-
ire in regnum Dei, qui non fuerint renati ex aqua et Spiritu.

Et cum constet, pueros sine baptismo diem obeuntes nō
renasci ex aqua & Spiritu, in confesso est, eos saluos fieri nō
posse.

Responsio.

Nostra iudicia subiecta sunt uerbo Dei, ideo oportet ut
ea uerbo Dei attemperemus in omnibus fidei mysterijs. Nō
sumus Scripturæ magistri ac domini, sed interpretes & ser-
uati. Non licet nobis huic quicquam adimere aut addere & af-
fingere, sed absq; iudicio asseriri & subscribere ei debemus.
Omnipotentia Dei consilia & iudicia nobis incognita sunt.
Quantum de his per Scripturam est patefactum, tantum sci-
mus & iudicamus. Cætera omnia ignoramus. Nihil ergò ab-
sque Scripturæ testimonio de ijs statui ac iudicari debet, quæ
sub occultum Dei iudicium cadunt, de quorum numero illa
mors est, qua aut foetus in utero matris, aut infantes anteq̃
baptizari possunt, extringuntur.

Infantes absq; nostra culpa antequam baptizentur, mori-
entes seruari, absq; suffragatione sacræ Scripturæ nec statui

tur, nec affirmatur, quia Deus liberos propter parvum pietatem amat, & eis in Deum est, ac sanctos iudicat, sicut supra ostensum est.

Testimonio Christi Ioann. 3. salutis spem præcindi omnibus infantibus, etiam illis, super quos nomen Domini invocatum est, qui Deo pijs precibus commendati sunt, quicquid fideles et pios parentes habent, mihi non fit verisimile, nec putato id certo elici posse ex eo loco, imò censeo verbis Christi fingi duram & severam istam damnationis sententiam, quam ferunt aduersus infantes absque baptismo sine ulla hominum culpa morientes.

In colloquio enim Iesu & Nicodemi consideranda sunt hæc circumstantiæ, cum quo, quando, & de quibus Iesus cum Nicodemo disserat. His observatis res ipsa testabitur, Iesu Christo ne quidem unquam in mentem uenisse, infantes perire, inuitabiliter sine baptismo morientes, condemnari. De natis & uiuentibus, qui iterum in uentrem matris introire, & secundo nasci nequeunt, Christus cum Nicodemo loquitur. Ne uerbo quidem attingit DE Iudicium de infantibus per mortem baptismo priuatis. Ad eos Christi sermo tantum applicari potest, qui uiuunt, & Christo in baptismo consecrati possunt. Ad infantes mortuos, qui citra nostram culpam morte præuenti sunt ante baptismum, coactè torquetur. Christi testimonio illis tantum amputatur salutis spes, qui baptismum respuunt & absque eo moriuntur sua culpa. Tales enim Delictum irritum reddunt, & sinunt infantes in originali peccato mori.

Præterea Iudæus fuit, cum quo Iesus loquebatur, qui in Mosaicæ religionis obseruantia salutem ponebat. Hanc opinionem ut Christus refutet, docet aliam salutis uiam ingrediendam esse, quam Moses ostendit. Opus esse renouatione ueteris

IN DIE ASCENSIONIS.

ueteris naturæ, obseruationibus Mosaici cultus non aperiri
uiam ad regnum Dei. Christus Euangelij ministerium iam
inchoatum Nicodemo commendat, & de abrogatione Le-
gis eum admonet, affirmans nunc porro nihil ualere Mosai-
cos cultus, sed solo uerbo, Sacramentis, & Spiritu salutem
effici diuinitus. Hac doctrina certè nõ eripitur salus piorum
parentum infantibus, qui necessitate absq; ipsorum culpa p-
propera morte tolluntur, sed illis, qui Sacramentum Bapti-
smi aut impiè omninò contemnunt, aut prauis opinionibus
corrupti paruifaciunt, aut uel socordia & incuria, uel quæ-
stus gratia differunt ac negligunt. Tales nulla necessitas ex-
cusat, quia ultrò Dei fœdus in Christo sancitum uel paruipè-
dentes, uel omninò contemnentes, salutem suorum libero-
rum produunt.

Cum nec hoc testimonium Scripture, nec ulla alia salutis
spem eripiant illis infantibus, qui absq; nostra culpa fatali ne-
cessitate absq; Baptismo moriuntur, manifestum est illis ne-
que absq; neq; contra Scripture testimonium salutem pro-
mitti, sed auferri. Quia Christus eam ipsis non eripit, nam lo-
quitur de ijs, qui Sacramentorum Christi participes fieri pos-
sunt, non de illis, qui necessitate absq; nostra culpa baptismo
priuantur. Hæc ad primam Obiectionem.

Allegatur etiam pro illa opinione ueteris Ecclesiæ cõsen-
sus. Sed quomodo ueteris Ecclesiæ sententia accipienda sit,
antè dixi. Nisi quis ueterum Scriptorum sententias de hac
materia nimium rigidè uelit interpretari, & ad suæ opiniõis
defensionem coactè detorquere, haud pugnabunt aduersus
hoc iudicium. Veteres enim hoc solummodo propugnant,
ad salutè opus esse baptismo. Id ipsum & nos docemus. Do-
ctrina itaq; conuenimus, & in eundem sensum collimamus.
Pro Euangelij ministerio ipsi pugnant, Hoc facimus & nos.

Piorum infantes, qui absq̃ baptismo morientes non per-
tingunt ad ministerij Christi cōsortium, quidam cōmittunt
incerto iudicio Domini, non damnant. Nec nos eos damna-
mus, sed certioris iudicij sententiam de eorum salute è Scri-
ptura sacra adducimus, ut afflictas conscientias consolemur
super morte suorum infantum, qui mortis præuentione ba-
ptismo spoliati sunt. Et cū Scriptura huic doctrinæ magis
faueat & patrocinetur, non dubium est eam semper habuisse
Ecclesiæ consensum.

Vt Scholastici Doctores illorum opinionem mitigēt, qui
statuunt omnes pueros absq̃ baptismo morientes damnari,
aiunt eos à uisione ac fruitione cœlestium exclusos, pœnam
priuationis & damni dare, non sensus. Discrimen pœnæ ex-
cogitant propter peccati inæqualitatem, cū pueri nulla de-
licta commiserint, tantumq̃ damnentur propter uitium ori-
ginis, statuunt eos nullis tormētis affici. An uerò id satis cer-
tum sit, hīc nolo excutere. Omnes infantes autem absq̃ ba-
ptismo morientes iisdem pœnis affici, & piorum parentum
liberos, super quibus inuocatū est nomen Domini, conferri
infantibus gentium, Turcarum, Iudæorum, et aliorum impi-
orum hominum, quos odio habet Deus, non sit mihi uerissi-
mile, quòd Dominus illis in Deū sit, illosq̃ sanctos iudicet,
& quòd piorum fide & oratione eorum salus Deo commen-
data sit. Scriptura inter piorum & impiorum infantes discrimen
facit. Hoc est nobis ad nostri consolationem firmiter re-
tinendum, nec est sentiēdum piorum infantes, super quibus
inuocatum est nomen Domini, iisdem inuolui pœnis unā cū
impijsimorum liberis, super quibus Domini nomen nunq̃
inuocatum est.

Secundum argumentum.

Preces absq̃ fide factæ inanes sunt, Deus eas non exau-
dit, &

I N D I E A S C E N S I O N I S.

dit, & quæ contra uerbum Dei fiunt, temerariæ, stultæ, & impiæ sunt. Preces quæ pro illis infantibus fiunt, qui absque Baptismo moriuntur, non fiunt ex fide, quia absq; fiducia p missionis diuinæ fiunt. Nulla enim promissio salutis eiusmo di pueris dicta est, imò contra fidem fiunt. Nam contra ordi nationem Dei fiunt, qui ex aqua & Spiritu natis tantum faciunt potestatem introeundi in regnum Dei. Certum itaq; est, preces pro istis pueris factas, qui uel in utero matris, uel in partu, uel post partum absq; Baptismo moriuntur, stultas, temerarias, irritas & planè impias esse.

Responsio.

Minor propositio falsa est. Preces quæ fiunt pro pueris, quæ aut adhuc in utero matris, aut in ipso partu, aut paulò post partum sub obstetricum manibus absq; baptismo moriuntur, nec absq; fide, nec contra uerbum Dei fieri apertissimè est. Contra uerbum & ordinationem Dei non fiunt, quia Deus nusq; in Scripturis eiusmodi pueros damnat. Cum uerò eos non damnet, Ecclesiæ relinquit spem de ipsorum salute. Vbi uerò salutis spes relinquitur, preces non modò pio animo & ex fide fieri possunt, sed ut fiant, Deus etiam exigit, dū iubet se inuocari in omnibus nostris afflictionibus. Neq; fiunt absq; fide, quia nituntur Dei promissione, qua confirmat piis parentibus, quòd & ipsorum, & seminis eorum Deus esse uelit, sicut supra copiose dictum est.

Cum precibus piorum non solum corporalia & temporalia, sed etiam spiritualia & coelestia salutis beneficia impetrentur, non est dubitandum, remissionem originalis uitij et renouationem, quæ Spiritu Dei è supernis efficitur, illis pueris oratione impetrari, super quos nomen Domini in necessitate inuocatur, & qui necessitate, non humana uoluntate baptismo priuantur, easq; preces eis loco Baptismi esse. Nec

EVANGELIUM

est contra ordinationem Euāgelici ministerij (quod tantum pro illis institutum est, qui eius consortes fieri possunt) salutem infantibus à Deo petere. Pro illis frustra orari non dubitosa, & in Baptismo proposita, uiolatione fœderis Dei & inobedientia, quòd tales preces pugnent contra Dei uerbum et ordinationem, fiantq; absque fide, quia ab impijs Ordinationis Christi contemptoribus fiunt, & quidē pro illis, qui a per uerbi Dei testimonio adiudicantur eterne damnationi. Aliter autem iudicandum erit de illis infantibus, qui à Deo non damnantur expresso uerbo, & in quibus fœdus Dei non est irritum factum inobedientia.

Tertium argumentum.

Dei ordinatio est, ut fides in nobis excitetur, salus exhibeatur & obligetur per uerbum & Sacramēta, tanquam per organa à Domino peculiariter delecta ad hanc salutis cœconomiam. Neq; Deus uult ullis alijs modis salutis beneficia Ecclesię impartiri. Infantes absq; uerbo & baptismo mortis salutes salutis organa carēt. Ergò salutis capaces fieri non possunt.

Responsio.

Verum est, uerbi & Sacramentorum administrationem ad salutem suę Ecclesię institutam esse à Deo, nec est dubium omnes illos perire aeterna morte, qui hanc Dei ordinationem contemnunt, seq; putant absq; uerbo Dei et Sacramentis iustificari & seruari posse. Sed pueros qui huic ordinationi subijci nequeunt, quos etiam non arbitramur hac obligari, qui contra hanc non peccant, et qui uiolati fœderis non sunt rei, à misericordia Dei (cuius cœlum, terra, & omnia plena sunt) omnino excludi, piorumq; preces irritas reddi propter priuationem baptismi, necessitate impediti, nec probatum, nec concessum est. Deum propter interpellantium fidem et oratio-

IN DIE ASCENSIONIS

orationem in infantibus suo Spiritu non operari, nec eis con-
donare originalem culpam, idēq; propter Christum, in cuius
nomine iplis renouatio, peccati remissio, & salus petuntur,
nō est uerissimile, quōd piæ preces tantum ualeant apud De-
um, habeantq; exauditionis apertas promissiones, & ex fide
fiant, ut dictum est.

Sicut pueri absq; circumcisione morientes ante octauum
diem, non erant rei uiolati fœderis, ita neque rei sunt omis-
sæ ordinationis Dei illi infantes, qui non humana uolū-
tate, sed in ueritabili necessitate baptismo priuantur. Et ut illi infantes
qui absq; circumcisione ante octauū diem moriebantur, non
tenebantur illa sententia, qua post octauum diem incircunci-
si morientes damnabantur, ita ordinationis diuinæ autori-
tate non sunt nunc premēdi nostri infantes, qui ei subijci nō
possunt, quibus & facultas ea utendi per mortem adimitur.
His inuocatio nominis Dei loco baptismi erit, sicut illis loco
circumcisionis fuit. Maior propositio in eos torqueri nequit,
quos necessitas ab obseruatione diuinæ ordinationis absoluit.

Quartum argumentum.

In Ecclesia Christi tantū salus est, illiq; tantū promissi-
onis Dei in Christo propositæ consortes fiunt, qui Christo in-
corporati et in gremium Ecclesiæ recepti sunt. Baptismus au-
tem est ad Ecclesiam ostium. Hoc ipso ascribimur Ecclesiæ
& Christum induimus, simusq; participes gratiæ & iusticiæ
iplius. Non baptizati, quia nec in Ecclesia, nec Christi mem-
bra sunt. Ergo non baptizatis uel infantibus uel adultis nul-
la salus est, nullaq; spes misericordiæ in Christo promissæ.

Responsio.

Hæc de ministerio Christi, quo Dominus salutem in Ec-
clesia operatur, tanquā sua certa ratione & administratio-
ne recte dicuntur, & ad illos uerè accommodantur, qui ordi-

nationi ac ministerio diuinitus instituto subijci possunt, ut ante dictum est. Sed ordinatione ad promouendam salutem instituta, salutis spem præcidi ijs, quos mors ipsa impedit, ne cum Ecclesia Sacramēto Baptismi participant, non uideatur simile esse uero. Nam ordinationis ac ministerij Christi finis est seruare, non perdere, proprieq; ad illos p̄tinet, qui eo possunt astringi. Tales autem non sunt infantes, quos inuitabilis mortis necessitas baptismo spoliatur, & diuine ordinationis communicatione priuat. Ideo argumentum male accommodatur ad eos, qui Dei ordinatione non obstringuntur.

¶ Dominus piorum parentum liberis in Deum est. Non est ergo dubium, eos infantes Dei bonitate, modo nobis occulto ascribi Ecclesie, & annumerari membris Christi, qui ex pijs parentibus nati sunt, super quos inuocatum est nomen Dei, & qui pijs precibus Deo oblatis & consecrati sunt. Ordinatione namq; Dei, et Sacramentorum œconomia instituta est, ut in peccatis nati infantes liberentur à peccato, et morte, nō ut damnentur, qui necessitate mortis à baptismo arcentur. Sacramēta salutis organa sunt, non perditionis. Qui his aut indignè utitur, aut ea contemnit, reus fit mortis propter suam impietatem. Mortis causa est impietas, non Sacramentum.

¶ Dominus suo uerbo & Sacramentis promissione coniungens saluificam uirtutem, & per hæc spem faciens suę Ecclesie de regno Dei, & incredulos, uerbi & Sacramentorum contemptores à regno Dei excludens, hac reuelata suę uoluntatis ordinatione non uoluit in eas angustias cogi suam misericordiam ac potentiam, nec ita astringi Spiritus sancti uirtutem, ut absq; huius salutiferi ministerij organis planè nullam salutem operari uelit ac possit, etiam in illis infantibus, super quibus inuocatum est Domini nomen, & qui nulla hominum culpa, sed sola mortis necessitate impediti sunt à baptismo.

Hoc sa-

IN DIE ASCENSIONIS.

Hoc sane esset nimium coartare diuini numinis uirtutem & uoluntatem, maximè cum Dominus ministerio Euangelico nobis modum adipiscendæ salutis ostēderit, non præfixerit suæ potentiæ & uoluntati metam. Euangelij ministerio nobis præformauit formam saluationis, non posuit suæ potentiæ & misericordiæ fines. Vult præscripta formam salutem annularum quærere, non uult suam manum ea astringi & abbreviari.

Quintum argumentum.

Qui eodem naturæ uitio laborant, & eidem maledictioni obnoxij sunt, pari pœna plectendi sunt. Piorum infantes per baptismum ab originali labe non repurgati cum impijs simo rum hominum infantibus, non baptizatis eodem naturæ uitio laborant, eiusdem culpæ rei, eidemq; maledictioni obnoxij sunt. Pari pœna itaq; plectuntur, & in eadem maledictione, quæ originalis peccati pœna est, unâ manent & pereunt omnes infantes.

Respondeo. Natura nullum facit discrimen inter infantes piorum & impiorum, sed Scriptura, & rei circumstantia maximum facit discrimen inter utrosq;. Natura eiusdem mortis & maledictionis rei sunt omnes infantes, & quotquot nō abluuntur lauacro regenerationis, si modò uiuant, & baptismus eis conferri possit, in maledictione & morte (quæ originalis peccati pœna est) manent, quia sunt uiolati fœderis rei, & moriūtur in originali suo uitio, quo omnes filij iræ & mortis nascimur.

Piorum infantes, quibus præpropere mors baptismi beneficium intercipit, non sunt æquiparandi impiorum infantibus non baptizatis, quòd hi Deum non habeant, illi habeant, nomenq; Dei super eos inuocatum sit, non super impiorum filios, quòdq; piorum filij parentum totiusq; Ecclesiæ fide et

EVANGELIUM

precibus Deo oblati & cōsecrati sint, quod impiorum infantes non sunt. Cū hoc modo piorum infantes Deo oblati & cōsecrati sint, non dubito renouationem ueteris nature, peccatorum remissionem, et uitam eternam eis impetrari, eamq̄ baptismi loco esse, quod preces pro infantibus ex fide factæ exaudiantur propter promissionem, & quod mortui infantes non sint rei uiolati fœderis, nec teneantur obedientia ordinationis Dei, quū ei subijci non possint, & quod Sacramenta ac ordinationes Iesu Christi illis, qui se incredulitate, & inobedientia non reddūt eis indignos, non sint mortis, sed uitæ & salutis organa.

Sextum argumentum.

Deus illos infantes occidit, qui ante susceptionem baptismi moriuntur, ne baptizentur & salui fiant. Si uellet eos seruari, posset eorum uitam prorogare, donec baptizarentur. Hoc quia non facit, sui occulti iudicij exēplis testatur, hos infantes uelle damnari. Cū autem Deus arcana suæ uoluntatis iudicia declarat infantium mortibus, ipseq̄ quosdam ante baptismum uelit mori, ne salui fiant, non conuenit pugnare contra Domini iudicium, et contra iudicij eius aperta testimonia, atq̄ illis, qui dolent suorum infantium non baptizatorum mortem, de illis infantibus spem facere eterne salutis & uitæ.

Responsio.

Audacius quā uerius dicitur: Infantes occidi à Deo, antequā baptizentur, ne salui fiant. Imò cū manifestum sit, Deum uelle omnes homines saluos fieri, & ad ueritatis agnitionem uenire, nec delectetur ullius damnatione, impium est dicere, à Deo infantes necari, antequā baptizentur, ne salui fiant. At cū non obscurum sit Deum deploratè impietatis homines, & in Spiritum sanctum blasphemos tantū oc

care

IN DIE ASCENSIONIS.

cæcare & indurare, ne conuertatur & salui fiant, cumq; hæc ultio non sit pœna uitij originis, nec liberi portent iniquitatẽ parentum, nisi se simili impietate alligauerint. Ezech. 18. absurdum est dicere, propter parentum peccata infantes originis uitio tantum obnoxios ante baptismum occidi, ne baptismo regenerati salui fiant.

Ad hæc, nec qualibet, nec cuiuslibet immatura mors est peccati pœna, idẽ pro certo affirmari non potest, præ maturam mortem infantium, pœnam peccati esse diuinitus institutam. Iudicia Dei sunt abyssus multa, & inscrutabilia. Nemo potest de illis certas rationes assignare. Sæpiusculẽ nostro bono Deus multa exempla suorum iudiciorum ædit. Et quæ nos putamus esse significationes diuinæ iræ & ultionis, non raro sunt operationes diuinæ bonitatis & clementiæ.

Sed esto infantium mortes pœnas esse, quibus Deus in liberis uindicat parentum delicta, tamen infantibus eiusmodi morte unã cum uita æternam salutẽ eripi, apertus error est, quod Scriptura doceat, etiam in illis corporalibus pœnis peccata puniri in illis qui salui fiunt. Deus Aaronis & Mose diffidentiam morte & priuatione terræ Chanaan quidem puniuit in deserto, salutem tamen non eripuit eis. Non est itaque statuendum, illis etiam æternam uitam eripi, quibus hæc uita eripitur.

Filij, ut dictum est, non portant iniquitatem patrum, neq; patres filiorum. Quemq; condemnat sua culpa, non aliena. Ezech. 18. Malẽ ergo asseritur, Deum infantium morte, qui ante baptismum inter Christianos moriuntur, tamq; aperto signo iusti sui iudicij, testari tales infantes à se condemnatos, & abiectos esse, uel propter suæ naturæ uitiositatem, uel propter parentum peccata.

Cum uerò homines natura plus equo securi sint, fortassis

mihî obijcietur, consciētias contra terrores iudiciorum Dei non tam esse consolandas, quàm commonefaciendas ac terrendas, ut homines sic discant in rebus omnibus eò cautius agere, & diligētius sibi à Dei ira cauere. Ad hoc respondeo, modum seruandum esse in utroq; doctrinæ genere, & cauedum esse, ne quid nimium sit, ne uel terrendo, uel consolâdo transgrediamur Scripturæ limites, aliter q̄ homines uel consolemur, uel perterrefaciamus, quàm oportet.

Hac opinione, omnes infantes è uita sine baptismo discerentes, damnari, pij non possunt commonefieri, sed tantum discrucari, quòd in eorum potestate non sit situm, ut uel foetus, uel nascentium puerorum uita conseruetur, idèd alia ratione potius, q̄ hac de seueritate iusticiæ Dei aduersus peccata, admonendi sunt. Et si in altero contingeret aberrare, fatuus est apud afflictos & pauefactos, lenitate delinquere, q̄ inclementia & seueritate. Non enim est æquum afflictio afflictionem addere, & fluctuantem ad desperationis scopulos adigere.

Qui hæcenus improbârunt hanc doctrinam, piorum infantes absq; baptismo morientes Dei bonitate propter Christum seruari, tribus ratiõibus præcipuè moti sunt, primùm, quòd uisa sit ipsis aduersari canonicæ Scripturæ. Deinde, q̄ Deus æditis exemplis diuersum testificari uideatur. Postremò, quòd secum trahat multas periculosas & noxias persuasiones, quales hæc sunt, & aliæ his similes, ut si infantes absq; baptismo mortui seruari possent, hominibus persuaderetur futurum esse, ut uerbum Dei & Sacramenta uilescerent, & inutilia iudicarentur, ut peccatum originis nõ solum extenuaretur, sed ne quidem pro peccato damnante haberetur, uel baptismus uel in plures dies & septimanas differretur, uel etiam in totum omitteretur, studium orãdi pro grauidis fo-

IN DIE ASCENSIONIS.

minis & ipso fœtu extingueretur, cura custodjendi fœtum in utero negligeretur, in partu obstetrices incōsiderationes & audaciores apud parientes fierent, apud obscuros et pauperes obstetricatio negligeretur, & pueri nothi, qui clanculum nullis presentibus nascuntur, citius & confidentius trucidarentur, & id genus alia multa.

Ad priores duas rationes respondi, ostendiq; eas non impugnare illorum doctrinam, qui salutis spem faciunt illis infantibus, super quos invocatum est nomen Domini, & qui absq; baptismo necessitate ingruētis mortis, non hominum culpa ē uiuis discedūt, neq; eorum mortem esse iudicium æternæ condemnationis & abiectiois.

Tertij ordinis rationes eiusmodi non sunt, ut propter eas doceatur, spē salutis sine discrimine omnibus illis infantibus eripi, qui absq; baptismo diem suum obeunt. Doctrina enim quæ quibusdam infantibus sine baptismo mortuis, spem de salute facit, non eleuat originis uitium, quia affirmat omnes infantes perire in sua originali culpa, nisi baptismo uel in euitabili mortis necessitate pijs precibus fidelium ab hoc liberentur, nec dat occasionem aspernandi, differendi, uel omittēdi baptismum, nec paruipendendi ullam partem externi Euangelici ministerij. Nam asseritur, illis infantibus nullam spem salutis esse, eosq; in originali sua iniusticia perire, qui hominum culpa baptismo priuantur, & quibus fœdus Dei spontē irritum redditur. Hac doctrina pijs tantū ostēditur spes de morte suorum infantium, quos nō humana impietas, tenet, sed mors ipsa, quam homines impedire non possūt. Et ne quid permittatur impijs contemptoribus ministerij Christi, hoc est, uerbi & Sacramētorum, additur etiam illos infantes tantū seruari, quos ipsa mors ante baptismum abripit.

it, et super quos ex fide inuocatū est nomen Domini, et quos
 sui etiam libentissimē & cum summa gratiarum actiōe, Chri-
 sto per baptismum cōsecrassent, si penes se stetitset. Scriptu-
 ra de horum infantium salute nobis spem ostendit, idē eam
 retinemus. De alijs nō item, & ob id illis nullam salutem pol-
 licemur, monemusq; diligenter, ne differatur infantium ba-
 ptismus, sed ut statim recēs nati baptizētur, ne cunctatione
 eorum salus infantium periculo exponatur. Hortamur sedu-
 lō etiam, ne uel minimum omittatur de ijs, quę Dominus ad
 Ecclesię salutem per Euangelium suum instituit & ordina-
 uit, illis solummodo patrocīnamur, quos excusat necessitas,
 iuuat piorum fides & oratio, et excipit diuinę bonitatis pro-
 missio, non alijs.

Hac doctrīna etiam excitatur studium orandi pro graui-
 dis mulieribus & foetu eorum, nō obruitur, quia docetur eo-
 rum puerorum salutem conseruari fide et oratione piorum.
 Illorum uerō opiniōe potius obruitur inuocatio Dei, qui sen-
 tiunt non baptizatis pueris aliorum fidem & orationem ni-
 hil prodesse ad salutem, aut si quid prodest, tantū ad hoc
 conferre, ut pueri conseruentur usq; ad baptismum regene-
 rationis lauacrum.

Ne quid uerō in enitendo & obstetricando aut negligē-
 tius, aut audaciū agatur quā decet, non solum illo metu,
 quod pueri non baptizati damnentur, efficiēdum est, sed ob-
 stetrices, et quę parientibus assunt, potius admonēdę sunt,
 ut sui officij ita rationem habeant, ne homicidij reę fiant, sibi
 q; ipsis sua imperitia, aut audacia, aut negligētia accersant
 diuinam iram & ultionem. Non conuenit opinionibus, ple-
 nis desperationum laqueis, mederi illis malis, quę alijs corri-
 gi & emendari possint a p̄ertis & expeditis Scripturę testi-
 monijs, sicut illa possunt, quę hic opponuntur.

Hęc

IN DIE ASCENSIONIS.

Hæc ad illa quæ uidentur opponi posse huic iudicio de salute illorum infantium, qui necessitate priuantur baptismo, quæ Scripturæ autoritate mihi magis suffultra esse uidentur, attuli. Si quis meliora, firmiora et certiora his adduxerit, libenter melioribus iudicijs subscribam. Nō enim recitati meam sententiā, ut alijs præiudicarem, sed ut sit quod in nostra Ecclesia sequamur, cum super hac re iudicia nostra requiruntur. Quod autem ab illa opinione discessi, quam Papisimus uulgō hactenus habuit, facile mihi condonabunt illi, qui argumenta in utranq; partem agitata cum iudicio expendierint, & illius rei, de qua controuertitur, magnitudinem consyderauerint.

Vicesimæ quartæ.

In fide requiri & esse noticiam & assensum, quo ueritatē cognoscimus, & ei animo ita assentimur, ut ipsi ueritatis laudem tribuamus, ostenditur Christi reprehensione, qua discipulos arguit, quod non credant ijs, qui ferunt testimonium de sua resurrectione, & quod ueræ & certæ historiæ narratiōni consentienti Prophetarum uaticinijs non assentiantur. Dominus exprobratione ἀπιστία & σκληροκαρδίασ etiam indicat, assensum præbere ueritatis testimonio esse fidem, & ab ea disscitire, eamq; negare, esse summam incredulitatem. Hęc noticia, hicq; assensus non est iustificans fides, qua saluamur, sed habent sibi adiunctam fiduciam, eaq; propriè iustificat apprehensione misericordiæ Dei in Christo promissæ.

Cum mens assentitur diuinæ ueritati, cor statim etiam fidei testimonio ueritatis, & conititur, Aliās mortua & inanis fides est, qualem D. Iacobus etiam Diabolo tribuit. Euangelium Christi non completitur tantum narrationem historiam de Christo, sed continet etiam promissiones Dei de gratia eius nobis in Christo assignata. Hęc pars Euangelij non

exigit simplicem noticiam & assensum, quo cognoscamus, approbemus, & ueram iudicemus Euangelij historiam, sed præcipue requirit fiduciã, qua apprehendamus Dei promissiones & eis nitamur, contra peccatum, mortem, inferos & omnia illa, quæ terrere, & pauorem nobis incurere possunt, & talis fides est, qua baptizati salui fiēt. Contrarium eius est diffidentia, quæ Christum abiicit, Dei promissionem nihili facit, desperationem parit, & aditum ad æternum damnationis exitum præbet.

Vicesimæ quintæ. Vicesimæ sextæ.

Dominus incredulos discipulos obiurgat, & erudit, tum uerbis, tum certis argumentis, ut in eis fidem excitet. & confirmet, & cum non obstinatio impia increduli sint, sed ignorantia & imbecillitate, suffert eos, nō abiicit, nec damnas, docens nos suo exemplo, quomodo cum fide infirmis & ignorantibus agendum sit, eosq; non damnari, nisi per se uerauerint in sua incredulitate. Hæc uerba Christi: Qui uerò non crediderit, condemnabitur, solis incredulis adimunt spem salutis. Resipiscens semper est spes ueniæ & adipsæ salutis. Non ergo damnabuntur, qui increduli aliquando fuerunt, sed qui increduli sunt, & in incredulitate manēs, hoc est, qui ueritatem Dei aut ignorant, aut patefactæ non præbent assensum, aut si assentiuntur & fatentur eam esse Dei ueritatem, tamen in eam nec confidunt, nec eam, ut par

Christus fluctuantes & uacillantes Apostolos perstringens, eosq; incredulitatis arguens, & eorum dubitationem de ijs, quæ de sua resurrectione renunciabantur, incredulitatem & σκληροκαρδία uocans, disertè confutat Sophistarum commentum de dubitatione fidei, qui fingūt in uera fide esse dubitationem, eamq; magnam esse uirtutem, & pugnare contra

IN DIE ASCENSIONIS.

contra carnis arrogantiam. Quam autem uani sint Sophisti
 Theologi, hoc commētum perspicue declarat, quia fingūt
 fidem nisi nostra dignitate, qua si niteretur, certe non imme-
 ritō subdubitarēmus de Dei erga nos beneuolentiā. At cū
 nō nostra dignitate, sed Dei ueritate & promissione nitatur,
 quā nihil certius, solidius ac firmitus est, scelus est, dubitare
 de ueritate Dei, & fidei affingere dubitationem, docere q̄ si
 dei insit dubitatio, eamq̄ subdubitare de ijs, quæ Deus p̄mi-
 sit, nihil aliud est, q̄ credendo & affirmando Deum simul mē-
 dacij insimulare, & eius ueritatem negare, quo nihil aut dici
 aut cogitari potest audacius, stolidius & amentius.

ASSERTIO SENTENTIA

RVM QVINTI LOCI

Primæ.

Per nomen, seu in nomine Christi fieri miracula, est, per
 Christum contingere uirtutem ac donum omnium miracu-
 lorum. Ipse ascendit in altum, ut hominibus daret dona, et fa-
 cultatem edendi miracula impertiret, Ephes. 4. Ne humanis
 uiribus ac meritis miracula tribuantur, Euangelista ait, Apo-
 stolos p̄dicasse, Dominum cooperatum esse, et eorum ser-
 monem miraculis confirmasse, Apostolis ascribit ministeri-
 um uerbi, uirtutem autem miraculorum Deo. Ipsi sonāt uer-
 bum Dei. Deus stabilit et confirmat uerbum miraculis, quæ
 cœlesti & diuina sua uirtute efficit.

Secundæ.

Quæ Euangelio docentur, posita sunt extra rationis con-
 spectum, uidenturq̄ desperata ac impossibilia, quæ in eo pro-
 mittuntur, ideo necesse est, ut miraculis ostendatur, Euāge-
 lium esse uerbum omnipotētis Dei, apud quem nullum uer-
 bū est impossibile, qui efficere possit, & certō efficiat omne

Id quod loquitur & promittit. Ut homo homini promissionem, pactum ac fidem suam confirmat, & certum ratumque facit suo sigillo quod pollicitus est, ita Deus miraculis nobis confirmat suas promissiones, & certissimis signis occulta suę uoluntatis decreta nobis explicat, ut his eucti uerbo ipsius credamus, & in hac fide infracto animo contra omnia offendicula omnesque calumnias subsistamus.

Tertię.

Finis omnium miraculorum est, ut uerbo Dei credatur. Vbi fides habetur Dei uerbo, ibi miracula porro non sunt necessaria. Etsi unã cum miraculis Deus multa & magna beneficia exhibet, tamen cum hæc beneficia recte largiri, & occulta uirtute efficere possit, & aliã in sua Ecclesia semper efficiat, non tam facit miracula, ut per hæc hominibus beneficia sua conferat, quã ut in eis excitet, efficiat, augeat, et corroboret fidem. Miracula fieri propter incredulos, ut à sua incredulitate liberentur, D. Paulus comprobat. *1. Corinth. 14.* dicens: Donum uariarum linguarum, quod præcipuum est inter miracula Dei, signi uice esse, non his qui credunt, sed in credulis. Postquã fides habetur Dei uerbo, miracula quæ in oculos incurrunt, & sensibus percipiuntur, postea non sunt necessaria. Causa propter quam fiunt miracula sublata, miracula in Ecclesia etiam cessant.

Postquã Mosaica doctrina suscepta, & populo Israelitico persuasum fuit, Mosis doctrinam Dei uerbum esse, desinebant inter eos miracula, non quod Deus tum non potuerit facere miracula, sed quod porro eorum nullus usus esset inter Israelitas, credentes, legem Mosis Dei uerbum esse cœlitus patefactum. Miracula quæ post susceptionem & comprobationem Mosaicę doctrinæ à Prophetis ædita sunt, non sunt facta, ut facerent fidem Mosaicę doctrinæ, sed nouis illis uaticinijs.

IN DIE ASCENSIONIS

tiāiſ, quibus aut prædicebantur futuri aliqui euentus, aut proponerentur nouæ promiſſiones de myſterijs aliquibus antea aut non reuelatis, aut obſcurè propoſitis. Omnia miracula ſemper facta ſunt in omnibus ætatibus, ut doctrinæ fidem facerent de ijs rebus, à quibus abhorrebat mortaliū animus, & quæ ſolis uerbis perſuaderi non poterant refragantibus, quorum quædam mentes euinci & expugnari tantū poterant illis testimonijs operationum Dei, quas quæuis mens etiam diuinas eſſe fateri cogebatur.

Quartæ.

Vt humanæ ſuperſtitionis impietas omnia corrumpit & peruertit, ita etiam Dei ſententiā inuertit de miraculis. Deus facit miracula, ut fides habeatur ſuæ doctrinæ. Qui miracula ædit, miraculis clarus & celebris fit, ut doctrinæ ipſius authoritas & fides concilietur, non ut eius ſanctitas miraculis de prædicetur, & ipſe ſuæ ſanctitatis de prædicatione idolum fiat in Eccleſia.

Ad hunc abuſum Romanę ſedis impietas detorſit omnia miracula, & repleuit idolomania totum Chriſtianum orbem. Diligenter itaq; cauenda eſt hæc Papiſtica opinio, miracula fieri, ut mundo declararetur perſonæ ſanctitas, & ſignificetur miraculoſis ſanctulis diuinos honores & cultus decernēdos eſſe, ut Pontificij hætenus fecerunt, qui non ſolum inter Diuos retulerunt eos, qui miraculis uiui inclaruerāt, ſed etiam illos qui ſuperſtitionibus ſe comprobauerant Romanæ Sedis, et quorum genius poſt mortem aut pulſabat ſepulchri orſitum, aut tumultuabatur & perſtrepebat circa tumulum illius, quem uolebat à Pontifice & Episcopis aſcribi Diuorū Catalogo, ut ſic augetur Romanæ ſuperſtitionis idolatria & quæſtus.

Chriſtus paſſim monet, ut nobis caueamus à Pſeudopro

phetis. Prædicit eos miracula ædituros esse. Matth. 24. Et inquitatis operarios appellat illos, qui gloriantur se prophetaf se, demonia eiecisse, et multas uirtutes in nomine Christi præstitisse. Matth. 7. etiam prædicit Antichristum esse aduenturum, eiusq; aduentum fore secundum operationem Satanae in omni potentia, signis & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt.

Cùm Antichristus, impostores, & mali homines miracula ædant, in confesso est miraculis non declarari hominis sanctitatem, sed doctrinae ipsius uel bonæ uel malæ conciliari fidem & auctoritatem. Sicut Deus ueris miraculis suæ doctrinae fidem facit, ita Satanas suis imposturis studet per facta miracula fidem facere. Dei æmulus est Diabolus. Eadem ratione nititur luxare, perturbare, dissipare, & euertere, quæ Christus erigit, extruit, & constituit. Et ut doctrinae Christi abroget fidem, suasque imposturas pro ea substituatur, etiam facit miracula.

Et Dominus aliquando locum dat Satanae, et permittit, ut impostores mirabilia faciant ad decipiendum homines, ut nos sic tentet, nostrosq; animos erga se & suum uerbum exploret, Deuteron. 17. Hæc ultio est summa uindicta diuinæ iræ, quam iusto iudicio immittit, quod ueritatem ipsius auersemur. 2. Thesalonic. 2.

Non itaq; temerè est assentiendum omni doctrinae, quæ miraculis fulcitur, quod his Satanas etiam suas imposturas fulciat. In primis consyderandum est, an quod docetur secundum analogiam sit nostræ fidei, quæ ab exordio mundi semper innumeris, uarijs & maximis miraculis assera est, & quæ nobis à pijs nostris maioribus, Patribus, & Prophetis quasi per manus tradita est. Quæ doctrina conformis est doctrinae Patriarcharum, Mosi, Prophetarum, Christi, & Apostolorum, ea

num, ea uera est. Quæ ab hac dissentit, nec analogæ fidei, nec uera, sed falsa est, etiam si multis miraculis asseratur.

Quintæ.

In Ecclesia idem ipse Deus, Christus, & Spiritus sanctus est, & semper erit, qui ab initio fuit, & qui miracula fecit in primitiua Ecclesia, idè eadem uirtus miraculorum adhuc in Ecclesia manet, quæ tum initio in Ecclesia fuit, omnes quæ credentes eundem habent Christi Spiritum, qui suas uirtutes exerit, & suas donationes impertit ad Ecclesiæ utilitatē, prout sibi uisum est, quibus uult, & cum placet. Cum fundatur Ecclesia uerbo Domini, & Fides in uniuerso mundo constitueretur, miracula fuerunt necessaria. Ob id Spiritus sanctus se explicabat uirtute miraculorum.

Nunc fundata Ecclesia, & assero Christi Euangelio, quod diuinitas fidei nostræ fundamentum est, super iactum fundamentum superstruitur, & apud eos Euangelij uox sonat, quibus iam persuasum est, quod æterni & omnipotentis Dei uerbum sit Euangelium Iesu Christi. Ob id porrò miracula non sunt necessaria Ecclesiæ. Virtus miraculorum quidem ei non deest, sed ea tū primùm sese aperit, cum id res exigat, hoc est, cum id gloria DEI, Ecclesiæ utilitas, & doctrinæ nouæ necdum confirmatæ & asseratæ ratio poscit. Nunc cum nulla alia noua doctrina, præter susceptum Christi Euangelium, reuelanda sit Ecclesiæ, miraculorum potentia quiescit, & merito nulla fiunt miracula, quæ nunc sub fine seculorum doctrinam potius suspectam redderent, quàm confirmarent.

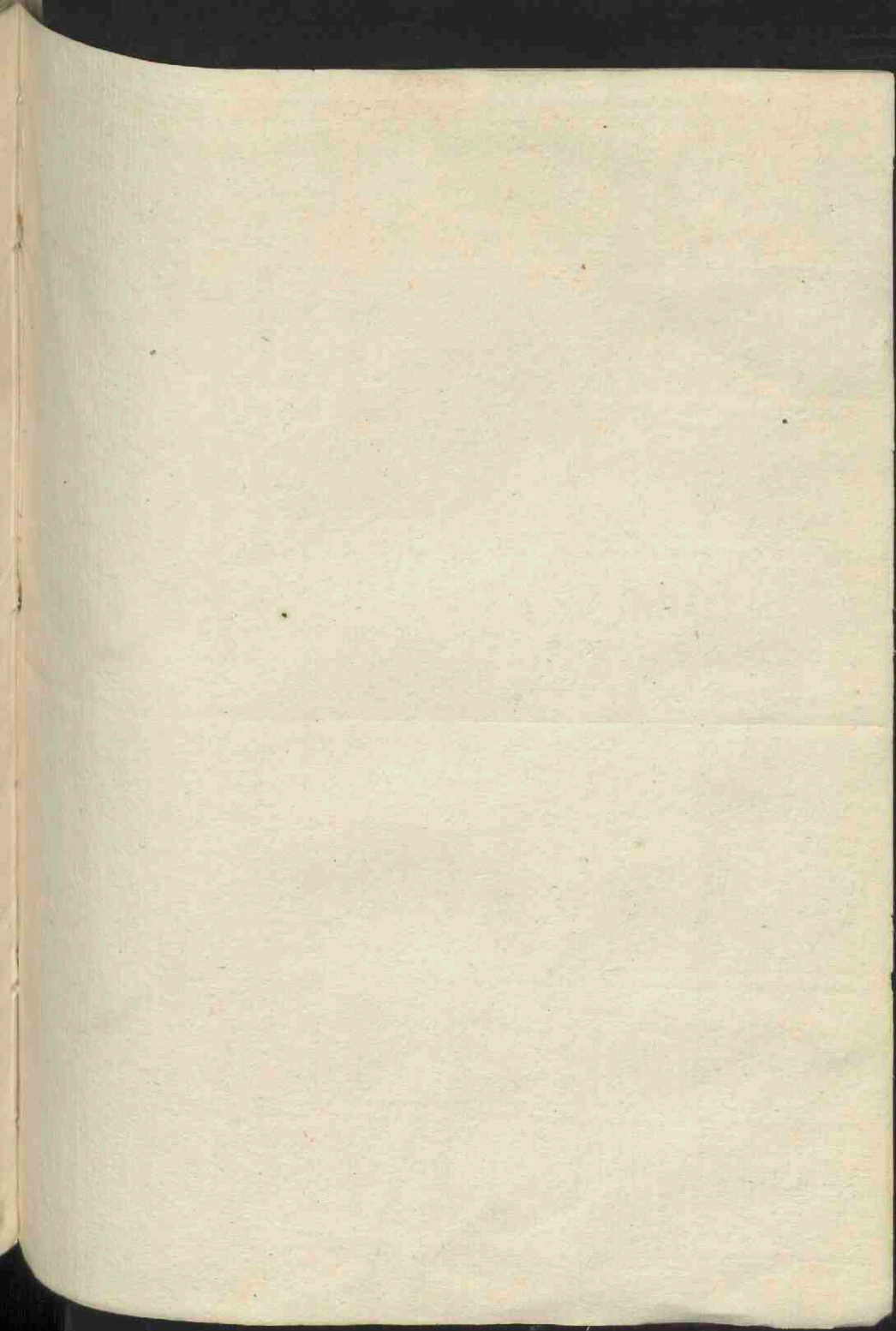
FINIS.

1650357

OCN 69042494

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is largely illegible due to fading and orientation. Visible words include "Quintus" and "FINIS".

FINIS



7^a Gen

... n^ore u. aly^o iudicant^o p^o m^o p^o ...
... d^o ... m^o ... p^o ... t^o ...

creatur scilicet dicitur. **Q**uia a i coloru
by ceteris potitur ab albo indistincto
distantia et lactem et glaucum et karopu
ut non aliquid colorum in quibus punctum
tenui effunditur quibusdam et quod non sicut ex
ponantur

Liquidum sicut in nemeris ma
la in decoloribus non si mixta et idem
nem sicut.

nete ut aliquid adolentem ferantur per in
digenam in vi appetit sporadicum aut
ranteo eo quod hinc in pfecto calor per in
hinc sicut gignit quoniam in se calore in se
mittat Augustus et inque per locum ca
in epi-epue in quod et tunc sicut in
ut plura et in vi cor sporadicum et ra
cee se per hoc casus et viget et colligatio
et labor ut in beas remittant **U**te

¶ **Cap** 27. quatuor de coloribus
de iure est 1. flos 1. q. q. candidus
¶ **¶** q. h. carni aut omne aut quida

Purpureus est color
albi 1. claritate in eo quia
est calidus 1. tunc ut ad purpuram 1. calidum
albi quod est in sanguine ubi omnia sunt factor
de huius coloris lactis 1. quod est ex ipsa re
notatote **P**urpureus est color 1. claritate ut color

aliquid dicitur alii dicitur color
non est nisi purpureus sanguis 1. vitellus

¶ **¶** interiore huius est rufus huius non est
¶ **¶** 1. notus **P**urpureus est aut ut dicitur
¶ **¶** aut ut dicitur 1. aut ut pur
¶ **¶** pureus dicitur. huius est color episcopi **¶** huius
¶ **¶** non ut purpureus huius est huius rufus
¶ **¶** 1. huius 1. color ut dicitur ut dicitur
¶ **¶** huius **¶** huius 1. huius coloris **¶** huius

Tab. 2. = ...

...

X

7

